MARS ET HISTORIA

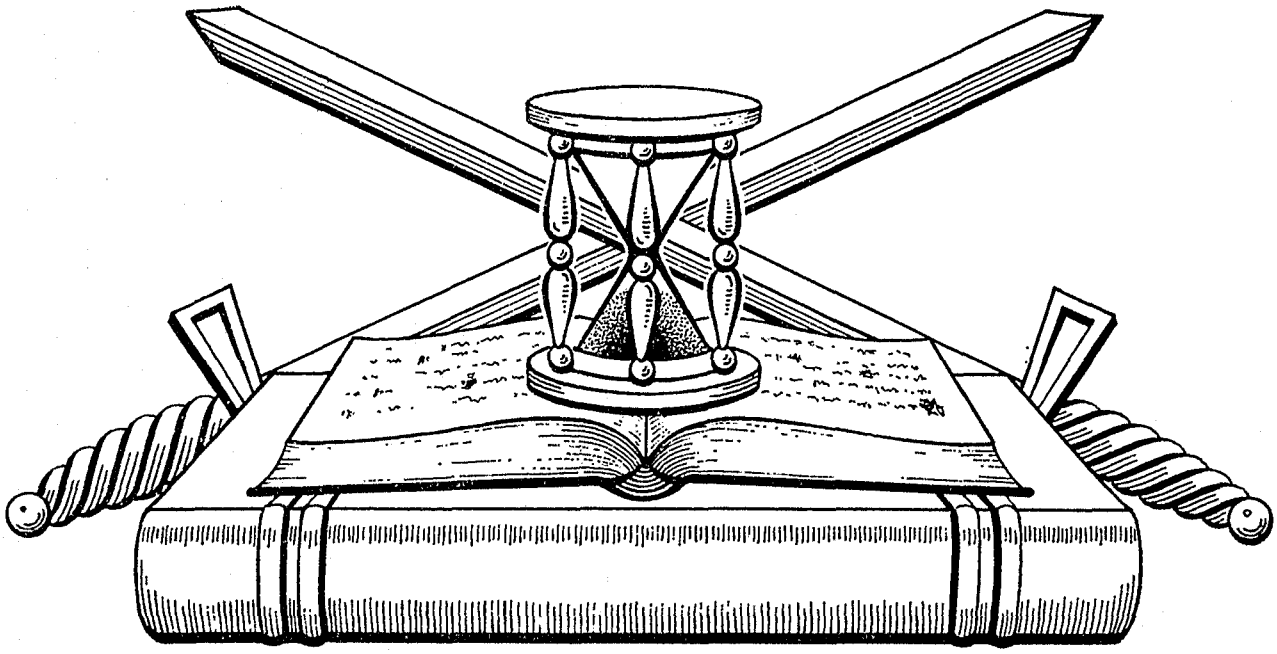

ORGAAN

VAN DE

NEDERLANDSE VERENIGING

TER BEOEFENING VAN DE

MILITAIRE HISTORIE

(Opgericht 20 Augustus 1966)

Oplage: 350 exem. 3e jaargang No. 2, juni 1968

M A R S E T H I S T O R I A

tevens mededelingen bulletin nr. 14 van de "Nederlandse vereniging ter beoefening van de militaire historie"

opgericht 20 augustus 1966

Secretariaat : Burgemeester Caen van Necklaan 262, Leidschendam.

Penningmeester : Bremstraat 26, Den Helder.

Contributie per jaar minimaal ƒ 15.--, te storten op giro 14700 van Algemene Bank Nederland N.V. te Den Helder, ten name van C.J. Kneppelhout, penningm. Ned.ver.mil.historie, rekeningnr. 587326.514.

De vereniging is er voor allen, die zich verdiepen in de studie van geschiedenis, ceremonieel, tradities, uniformen, emblemen, wapens en onderscheidingen van militaire en semi-militaire organisaties, meer in het bijzonder die van Nederland en de (voormalige) overzeese Rijksdelen.

INHOUDSOPGAVE

I. Mededelingen van huishoudelijke aard.

II. Personalia.

III. Op verkenning voor U!

IV. Van de studieafdelingen.

V. Militariade, wetenswaardigheden voor en over onze hobby's.

VI. Artikelen door en voor onze leden.

A. "De beroepsofficier in de 19e eeuwse letteren", door Prof.ir. J.W. Bonebakker (deel II, tevens slot).

B. "Het vorstendom Thorn (992-1794)", door Mr. P.L.J.M.A. Müller.

C. "Nog meer over de taptoe" door C.W. van der Ven.

VII. Uit de vakpers.

VIII. Nieuwe uitgaven.

IX. Vraag en aanbod.

X. Sluitstuk.

XI. Nagekomen berichten.

Bijgevoegd is de tweede opgave van wijzigingen en aanvullingen op de ledenlijst 1968.

I. MEDEDELINGEN VAN HUISHOUDELIJKE AARD.

A. Door moeilijkheden van interne aard bij de vervaardigers van ons orgaan is het april nummer aanzienlijk vertraagd uitgekomen. Wij bieden U daarvoor onze welgemeende excuses aan!
Op het moment, dat dit nummer wordt samengesteld, is verbetering in de situatie nog niet te voorzien. Bij voorbaat roepen wij Uw clementie in. Wij hopen dat de moeilijkheden spoedig uit de wereld geholpen zullen worden. Het bestuur zal terzake attent blijven.

B. Het doet ons genoegen U te kunnen mededelen, dat de aanvrage voor de Koninklijke goedkeuring in april aan de Minister van Justitie is verzonden. Wij hopen op de eerstkomende algemene ledenvergadering in september de leden kond te doen van de verlening van de door ons zo zeer op prijs gestelde Koninklijke goedkeuring.

C. Per 1 september 1968 zal onze secretaris (die tevens initiatiefnemer tot de oprichting van de vereniging was) in verband met zijn komende overplaatsing naar W.Duitsland, zijn functie moeten neerleggen.
Mocht er onder de leden iemand zijn, die een groot gedeelte van zijn vrije tijd wil besteden aan het onmisbare secretariaatswerk, dan verneemt het bestuur dat heel graag op korte termijn.

D. Denkt U ook nog eens aan onze ledenwerf-actie! Bij ons tweejarig bestaan op 20 augustus 1968 zouden wij het aantal leden van de oprichting (140) graag verdubbeld hebben! Helpt U mee, het is nog maar 'n kwestie van 'n vijftiental nieuwe leden.
Overigens mogen wij niet vergeten de actieve ledenwervers onder onze leden de verdiende lof toe te zwaaien. Deze keer noemen wij speciaal de Kolonel der Artillerie J.K.M. BOTTEMA, de heer J.A. BOEREN en de heer P.C. BOER.

E. Op blz. 4 van het april-nummer is bij de grote UCB-kaarten abusievelijk vermeld: "Kurassiers". Dit moet zijn: "Trompetter der Hussaren".

F. Tot onze spijt werden van het april-nummer twee exemplaren als onbestelbaar geretourneerd, omdat de betrokken leden waren verhuisd zonder nader adres achter te laten of daarvan mededeling te doen aan het secretariaat. Wie helpt ons aan het nieuwe adres? Het betreft: Lnt.Kol.Art. J.D. BESSELINK en Ltz.SD.II j.c. Drs. Ph.M. BOSSCHER.

II. PERSONALIA

A. Per 1 mei 1968 is onze secretaris, de kapitein der Koninklijke Marechaussee F.J. van LIER, bevorderd tot majoor bij dat Wapen. Onze hartelijke gelukwensen!

B. Bij gelegenheid van de verjaardag van Hare Majesteit de Koningin werden aan de volgende leden onderscheidingen verleend:
1) Kolonel der Artillerie H.M. van WEEL, officier in de orde van Oranje-Nassau met de zwaarden.
2) De Heer G.T. CAMPAGNE, referendaris HKKL, ridder in de orde van Oranje-Nassau.
Onze welgemeende gelukwensen!

C. Aan ons lid, luitenant-kolonel der Koninklijke Marechaussee L. van DORP is door H.M. de Koningin toestemming verleend tot het aannemen en dragen van de onderscheidingstekenen van Officier in de orde van de Heilige Drie-eenheid van Nepal, waarmee wij hem hartelijk feliciteren.

III. OP VERKENNING VOOR J.

A. Van Siegmar Diemke & Co., 314 Lüneburg, Uelzener Strasse 28, Westdeutschland, ontvingen wij Antiquariats-Angebot 9, waaruit we voor U signaleren:

nr. 10 : "Badische Fahnen und Standarten", 40 blzn + vele kleurenplaten, DM 14,-
" 57 : "Die Deutschen Schützengraben - und Soldaten zeitungen", 151 blzn + 152 afbn., München 1917, DM 24,-
" 97 : Evers, H., "Kriegsschiffbau", 1931, 457 blzn, vele afbn., DM 45,-
" 154 : Guderian, H., "Die Panzerwaffe", Stuttgart 1943, 229 blzn. en vele afbn., DM 36,-
" 157 : Guérin, L., "Les Marins illustres de la France", Paris 1845, 632 blzn. + 18 gekl. litho's, DM 145,-
" 296 : Ondarza, "Taschenbuch der leichten Artillerie", 1939/40, 233 blzn. + vele afbn., DM 16,-
" 340 : "Reglement op de Excercitien en Manoeuvres der Infanterie van den 1. Augustus 1791", 2e stuk, Den Haag 1807, 191 blzn., DM 48,-
" 445 : "Die Wehrmacht", jaarboek 1941 OKW, 320 blzn + vele afbn., DM 22,-
" 479 : "Der bunte Rock", plaatjesalbum met 252 van de 268 plaatjes van Duitse uniformen in de 19e eeuw, DM 65,-

B. Van Brigade-Generaal de ROO van ALDERWERELT ontvingen wij een folder van het Wissenschaftl. Antiquariat Wolfgang Hermann Diemke, 216 Stade/Elbe, Ins Neuwerk 12, waarin een speciale aanbieding van uniformlitho's in kleuren door C.F. Schindler, in prijzen variërend van DM 175,- tot DM 185,- Formaat 48x36 cm. Deze litho's van ± 1880 zijn zeldzaam en zéér gezocht.
Belangstellenden onder onze leden verstrekken wij gaarne nadere inlichtingen.

C. De firma Langerveld, Nwe. Binnenweg 110 te Rotterdam zond ons aanbieding nr. 682, waaruit we signaleren:

nr. 194 : Mees, Dr. H., "Mijn oorlogsdagboek 10 mei 1939-8 mei 1945", Rotterdam 1945, 644 blzn., niet in de handel, ƒ 15.--
" 198 : Nie, J.A. van, "Bericht voor de Grocte Jan", verhaal over verzetswerk in het Oosten des lands, 1946, 286 blzn., ƒ 5.--
" 227 : Vries, G.J.P. de, "Achter de schermen", ondergrondse strijd voor onze bevrijding, R'dam 1945, 102 blzn., met foto's, ƒ 7.50.

D. Van boekhandel H. de Bot, Hornerheide 7 te Horn (L) werd o.m. Catalogus 369 ontvangen, waarin:

nr. 164 : Fiebig, E., "Unsterbliche Treue", das Heldenlied der Fahnen und Standarten des deutschen Heeres, Berlin 1936, 484 blzn met honderden afbeeldingen, waaronder in kleuren, ƒ 75.--

Uit catalogus 374 noemen we:

nr. 205 : Höcker, O., "Im Rock des Königs" (1864-1871), Jongensboek, 175 blzn., vele afbeeldingen, *f* 4.--
" 258 : Hungerford, E., "Transport for war" 1942/1943, 272 blzn., *f* 6.--

Tenslotte uit catalogus 381:

nr. 118 : "Vertellingen uit den oorlog Frankrijk-Duitsland", Kampen 1871, 139 blzn, ingen. *f* 5.--

E. De Verzamelpionier, Postbus 814, Rotterdam zond de aanbiedingen in een keurig verzorgd nr. 1 van de 7e jaargang. Wij signaleren voor U o.a.:
het boekje: "Duitse eretekenen", gebonden in plastic ringband, 47 pag., 50 kleuren-afbeeldingen van Duitse onderscheidingen, verleend in de jaren 1923-1943. Bestelnummer 591, prijs *f* 12.50.
Voorts lange lijsten met stoffen- en metalen emblemen, boeken, pamfletten, bajonetten, helmen, uniformen etc.
Wij raden U aan zelf eens een bezoek te brengen aan de showroom: Zeilmakersstraat nr. 21b te Rotterdam!

F. Burgersdijk en Niermans, Nieuwsteeg 1 te Leiden biedt in lijst 216 aan:

nr. 139 : "Journalen van de admiralen v. Wassenaer-Obdam (1658/59) en de Ruyter (1659/60)", uitgeg. d. G.L. Grove, Amsterdam 1907, *f* 10.--
" 147 : "Katechismus voor de verdedigers des vaderlands", Leyden 1815, *f* 10.--
" 209 : Placaet v.d. Ho.Mo. Staten Gen. der Ver. Nederl. op het afdancken ende licentieren v.d. nieuwe aangenomene waert-gelders, 's-Gravenhage 1618, *f* 22.--
" 230 : Reglement voor de plaatselijke gewapende burgermagt der stad Leiden, Leiden 1806, *f* 14.--
" 281 : Verzameling van staatsstukken in de zaak van het commando over het garnisoen v.d. Haag no. 3, 1786, *f* 8.--

G. Van het Antiquariaat Brinkman werden enige boeken-catalogi ontvangen. Uit no. 207 noteerden we voor U:

nr. 103 : Adriani-Engels e.a., "Nacht over Nederland", 1946, *f* 5.--
" 119 : Bakker, W.N., 1e Lnt.Art., "De militaire luchtscheepvaart", Haarlem 1901, 100 blzn., *f* 7.50.
" 161 : Bosboom, N., "In moeilijke omstandigheden", 1914-1917, uitg. 1933, *f* 12.--
" 205 : Cohen, D., "Zwervend en dolend", joodse vluchtelingen in Nederland 1933-1940, Haarlem 1955, 364 blzn., *f* 8.--
" 342 : Haendel, E., "Alte Waffen", Berlin 1920, 176 blzn. met afbn., *f* 22.50
" 399 : Jong, Jo de, "50 Eeuwen costuum", 1927, *f* 12.--
" 400 : Jong, L. de, "De Duitse vijfde colonne in de tweede wereldoorlog", Arnhem 1953, 441 blzn., *f* 12.--

H. Bij H. de Weerd, Middellaan 34, Apeldoorn, zijn verkrijgbaar verschillende complete series cadeau-kaartjes van Britse sigaretten-, thee- en andere merken (albumplaatjes) in zeer goede staat, van onder meer:

War decorations and medals, 1927 (90 stuks) ƒ 17.50
Army badges, 1939 (48 stuks) ƒ 6.--
British uniforms, 1943 (25 stuks) ƒ 2.25
Cap badges of Territorial Regiments, 1937 (50 stuks) ƒ 6.--
Regimental uniforms of the past (25 stuks) ƒ 2.25

I. Ons lid A.G. van der DUSSEN, Hondstraat 5, Maastricht zond ons Lijst nr. 5 van Militaire en Civiele onderscheidingen, waaruit wij een willekeurige greep doen:

nr. 3 : Eremedaille voor dienst in de Oostenrijkse Luchtmacht, 1914, verguld brons ƒ 30.--
" 27 : Belgische Korea-medaille met gesp, ƒ 7.50
" 44 : Volunteer service medal, Canada, zilver ƒ 20.--
" 52 : Commandeur Legion d'Honneur, France, ƒ 90.--
" 110 : Médaille de l'Aéronautique (emaille), France, ƒ 25.--
" 119 : Pruissen, Kronenorden, Ridderkruis, goud, ƒ 150.--
" 172 : Citadel-medaille (Antwerpen), ƒ 36.--
" 174 : Verzetsster Oost-Azie (1942-45), ƒ 21.--
" 227 : Herdenkingsmedaille bevrijding Oekraïne (USSR, 1937) ƒ 50.--

Voorts zijn bij de heer van der Dussen alle boeken over onderscheidingen uit binnen- en buitenland verkrijgbaar.

J. Van het Antiquariaat Gysbers en van Loon, Bakkerstraat 7, Arnhem, ontvingen wij catalogus 816, waaruit wij noteren:

nr. 118 : Bezemer, K.W.L., "Zij vochten op de zeven zeeën", ƒ 7.50
" 122 : Cohen Stuart, W.J., "De Zeemacht in Nederlandsch-Indië", 1874-1888, Aanhangsel op Backer Dirks, ƒ 7.50
" 129 : Jaarboek v.d. Kon. Ned. Zeemagt 1880-1881, 1911-1926, 17 dln. ƒ 58.--
" 139 : Schofield, B.B., "The Russian Convoys 1940-45", Londen 1964, 224 blzn + vele ill., ƒ 12.--

Uit de eveneens ontvangen catalogus 828 noteren wij:

nr. 186 :"Atlas van historische vestingwerken in Nederland", dl. III (Utrecht en N.Holland) Uitg. St. Menno van Coehoorn, ƒ 24.--
" 188 : "Das Buch der 78. Sturm Division", Tüb. ± 1948, 328 blz., ƒ 14.--
" 189 : Butler, L., "The Annals of the King's Royal Rifle Corps", 3 dln., vele portretten, platen, kaarten etc., ƒ 45.--

K. International Collections, Box 303, Jamaica 31, New York, USA, zond een catalogus van Internationale ridderorden en medailles, emblemen, etc. Voor Amerikaanse begrippen zijn de prijzen zeer redelijk, b.v. Lenin-orde $ 3,-, Orde van de rode bannier $ 2.50, Médaille militaire (France) $ 2.25, Franse regiments emblemen $ 0.60 per stuk, Duitse schilden (Krim, Demansk, Cholm, Lappland, Narvik) $ 1.75 per stuk.

L. Van het Internationaal Prentbriefkaarten Archief, Keizersgracht 744, Amsterdam, ontvingen we bericht, dat momenteel een zeer grote collectie 1e Wereldoorlog aanwezig is naast talloze prentbriefkaarten m.b.t. de 2e W.O., schepen (ook Marine), humor in de krijgsmacht, kazernes, etc.

M. We ontdekten een heel goed adres voor uniformprenten, costuumprenten etc. Het is: S. Emmering, N.Z.Voorburgwal 304, Amsterdam, Hoge kwaliteit, doch ook hoge prijzen!

N. Van Antiquariaat A. KOK, Oude Hoogstraat 4, Amsterdam, werd catalogus nr. 298 ontvangen waarin o.a.:

5412 : Hayward, "Les armes à feu anciennes 1500-1660" Fribourg 1962, *f* 35.--
5415 : Ricketts, "Firearms", London 1962, *f* 12.50
5525 : Oranje-nummer van het Marineblad, 1898, *f* 15.--
5528 : De "Nederland" in de 2e Wereldoorlog, door J.W. de Roever, 1951, *f* 22.50

IV. VAN DE STUDIEAFDELINGEN

A. Studieafdeling K.N.I.L.

1. Van het bestuur:
Het is ons een genoegen U te mogen berichten, dat per 20 april 1968 tot de oprichting van een studie-afdeling K.N.I.L. is besloten
Als afdelings-correspondent zal optreden de Majoor der Koninklijke Marechaussee b.v. W.R. van der WEIDE, beheerder van bibliotheek en museum van het Koninklijk Militair Invalidenhuis "Bronbeek", 'n bij uitstek deskundige op het terrein van de roemrijke geschiedenis van onze krijgsmacht overzee.
Het adres van de afdelings-correspondent is:
Velperweg 151a, Arnhem, tfn. 08300 - 20916.
De leden, die in een of andere vorm willen medewerken aan de uitbouw van deze studie-afdeling worden verzocht zich met majoor van der Weide in verbinding te stellen.

2. Van de afdelings-correspondent:

Zoals sommigen van U in de notulen van de gecombineerde vergadering van het algemeen bestuur en de afdelings-correspondenten op 20 april j.l. hebben kunnen lezen, werd daar besloten tot de oprichting van een studie-afdeling K.N.I.L.
Ik meen dat velen onder U belangstelling koesteren voor de geschiedenis van het v.m. KNIL, al dan niet uit hoofde van een langer of korter verblijf in Indonesië, maar dat het er tot dusver, om welke reden dan ook, niet van is gekomen deze belangstelling in de vereniging te doen blijken. Daar ik beroepshalve dagelijks met de geschiedenis van dit leger heb te maken, niet in 't minst door het regelmatig contact met oud-militairen, die hiervan gedurende de afgelopen 60 à 70 jaar, langere of kortere tijd deel uitmaakten, wil ik trachten, met medewerking van alle belangstellenden, deze studie-afdeling van de grond te krijgen.
Het is van niet te onderschatten belang, dat zij die in de geschiedenis van het v.m. KNIL zijn geïnteresseerd en in welk façet hiervan dan ook, zich in een studie-afdeling verenigen, wil dit onderwerp van militaire geschiedvorsing niet op korte termijn in de nevelen der vergetelheid verdwijnen. Dit is onverantwoord en bezorgt tevens hun die na ons komen en die zeker een verhoogde belangstelling voor dit onderwerp aan de dag zullen leggen, veel onnodige inspanning. Dit te meer, omdat er over de geschiedenis van het KNIL aanmerkelijk minder is gepubliceerd in de vorm van artikelen, boeken, prenten, schilderijen enz, dan over die van de KL.
Indien dit mogelijk is zullen de werkzaamheden van deze pas geboren studiegroep zich niet beperken tot de ge-

schiedenis van de periode 1816-1950, hoewel deze er - althans aanvankelijk - het leeuwenaandeel van zal uitmaken, doch zal tevens de militaire geschiedenis van de V.O.C. een onderwerp van studie vormen. Mogelijk zijn er onder U nog meer, behalve Ir. Ch.C. van der VLIS, die zijn medewerking, speciaal m.b.t. de V.O.C. periode reeds terstond toezegde, die zich hierin hebben verdiept. Laat de omstandigheid dat U naar Uw eigen mening te weinig zoudt weten U echter nimmer ervan weerhouden Uw medewerking te verlenen. U verkeert toch ook niet in de mening, dat ik er zelf alles van weet? Ik maak me sterk, dat er onder U zijn die een uitgebreide kennis van althans enige façetten van de KNIL-geschiedenis hebben. Juist de leemtes in onze kennis van een bepaald onderwerp vormen voor de serieuze hobbyist evenzoveel stimulantia om zich in een studie-afdeling te verenigen op basis van "Wat ik niet weet, weet hij misschien" en omgekeerd.
Belangstelling is primair; men zou ook kunnen zeggen nieuwsgierigheid. Aan de geschiedschrijving ligt heel gewoon nieuwsgierigheid ten grondslag. Herodotus, wel de vader der geschiedschrijving genoemd, was maar een nieuwsgierig mannetje, die zich voor zijn omgeving en de wereld van zijn tijd interesseerde. Hij ging daartoe op informatie uit en maakte van zijn geboorteplaats HALICARNASSUS, jarenlange reizen, gedurende welke hij alles wat hij waarnam en hoorde optekende. Hij heeft hierdoor het nageslacht een onschatbare dienst bewezen. Ik kan hieraan nog toevoegen, dat mij sedert kort ambtelijk bekend is, dat een Israëlier zich momenteel bezig houdt met een studie betreffende de uniformen van de troepen in Indië tussen 1806 en 1811. Op den duur moeten buitenlanders-geinteresseerden weten dat ze voor hun inlichtingen altijd bij de Vereniging terecht kunnen.
Met dit voor ogen zullen we weldra merken, dat onze belangstelling, tengevolge van schriftelijke- en - naar ik mij voorstel- in de toekomst ook mondelinge gedachtenwisseling, gaat verkeren in actieve medewerking. Ik spreek hier uit eigen, overigens nog geringe, ervaring. Aanvankelijk echter zullen onze activiteiten wel hoofdzakelijk bestaan uit het geven van adviezen (uiteraard waar nodig in samenwerking met een of meer andere studieafdelingen; vele onderwerpen toch raken geheel of gedeeltelijk ook hun activiteiten). Met het geven van adviezen dienen we natuurlijk allereerst derden, maar ook en niet in het minst de doelstellingen van de Vereniging en ons zelf. Het geven van gefundeerde adviezen namelijk berust slechts in uitzonderingsgevallen op parate kennis. Voor de rest vereist het vaak uitgebreide studie, welke overigens aan de rechtgeaarde hobbyist een bron van steeds weerkerende vreugde verschaft.
Mocht blijken, wat ik oprecht hoop, dat deze "challenge" voor de belangstellenden in de geschiedenis van het KNIL in al haar facetten, aanleiding vormt tot veel "response" in welke vorm ook (verzoeken om adviezen, aanmelding tot medewerker) dan zou t.z.t. een bijeenkomst op "Bronbeek" een goede gelegenheid zijn tot een eerste gedachte- en ideeënuitwisseling.

W.R. van der WEIDE
Velperweg 151a,
A r n h e m

STUDIE AFDELING MIL. EMBLEMEN

In deze rubriek worden artikelen, bekendmakingen, vragen alsmede antwoorden gepubliceerd ten behoeve van de verzamelaars van en geinteresseerden in militaire emblemen.

Correspondent: B.C. Cats

==========

1. Wanneer U deze woorden leest bevindt Uw correspondent zich reeds te Washington DC (USA) alwaar hij voor de tijd van drie jaren is toegevoegd aan de Landmachtattaché. Zoals in de notulen van de vergadering van 20 april ll. reeds vermeld, brengt deze plaatsing geen wijziging in het correspondentschap. Wel is als contactman aangewezen dhr. C. van EKERIS, Tesselschadelaan 147 te 's-Gravenhage-14, tel.nr. 65.25.34. Dhr. van Ekeris zal eventuele vergaderingen tussen bestuur en correspondenten bijwonen, hij houdt over de uitslag hiervan de correspondent op de hoogte. Het uiteindelijk redigeren van deze rubriek blijft door de correspondent verzorgd, voor zaken met een spoedeisend karakter kan echter rechtstreeks contact met de heer van Ekeris worden opgenomen.

2. HERALDIEK IN DE TROPEN (deel 5.)

De, zo spoedig mogelijk na de Japanse capitulatie, naar Indië gezonden troepen der Koninklijke Landmacht, (oorlogsvrijwilligers in de Lichte Infanterie Bataljons en in de Gezags Bataljons voor Indië) werden bij aankomst door de Engelsen (South East Asia Command) naar Malakka verwezen. Daar troffen hen de mannen van het uit krijgsgevangenschap terugkerende Koninklijk Nederlands-Indisch Leger en daar was het dat deze gezamelijke eenheden in brigade verband werden ondergebracht. Een en ander geschiedde naar aanleiding van een bezoek van de toenmalige Kolonel der Generale Staf CALMEIJER, die in opdracht van de Minister van Oorlog naar Indië was gezonden om na te gaan, wat onder de toenmalige politieke omstandigheden zou moeten worden georganiseerd, Na terugkeer van genoemd hoofdofficier besloot de Minister uit de OVW- en KNIL-bataljons en nog te zenden hulpwapens en diensten een aantal brigades te vormen.

Reeds op Malakka werden zodoende een aantal brigadestaven opgericht, te weten:
- 15 januari 1946 de T-Brigade te Port Dickson
- 22 januari 1946 de U-Brigade te Sungei Patani
- 25 januari 1946 de V-Brigade te Ipoh
- 15 februari 1946 de W-Brigade te Chaah
- 23 februari 1946 de X-Brigade te Chaah.

In elke brigade werden drie à vier infanteriebataljons ondergebracht, terwijl later in Indië de hulpwapens- en diensten werden toegevoegd. Deze arriveerden in 1946 en begin 1947 bij de brigades en werden naar Indië gezonden als zgn. "Calmeijer-eenheden".

Globaal hebben de brigades bestaan uit:
- een brigadestaf met stafwachtpeloton, inlichtingen- en veiligheidsgroep en een verbindingsafdeling;
- drie à vier bataljons infanterie, één à twee afdelingen veldartillerie, een eskadron vechtwagens (lichte tanks), een eskadron pantserwagens, een genieveldcompagnie en een peloton militaire politie:
- aan- en afvoertroepen, sterkte varierend van een peloton tot twee compagnieën, een verzorgingspeloton (klasse I t/m V goederen), een hulpverbandplaatsafdeling, een brigadewerkplaats, een veldpostdetachement, een veldbakkerijdetachement en een mobiele was- en badeenheid.

Niet alle brigades echter waren van gelijke samenstelling, terwijl de sterkte in de diverse actieperiodes wisselde.
De opzet, gevechtseenheden samen te stellen, die zelfstandig zouden kunnen worden ingezet, is geheel geslaagd. Onder leiding van ervaren hoofdofficieren van het KNIL, die als brigadecommandanten optraden, groeiden de brigades, waarin troepen van het KNIL en de KL naast elkaar dienden, na enige tijd uit tot de beste eenheden, die ooit in Nederlands-Indië hebben gevochten (Majoor J.F.R. van Vogelpoel in: "De Koninklijke Landmacht na de tweede wereldoorlog").

Februari en maart 1946 vertrokken de brigades uit Malakka naar Indië; de T-Brigade landde te Semarang, de U- en W-Brigade te Batavia, de V-Brigade werd na aankomst te Batavia onmiddellijk doorgevlogen naar Bandoeng en de X-Brigade te Soerabaya.
Medio 1946 werd te Bali de Y-Brigade opgericht, die oktober 1946 naar Palembang werd verplaatst, eind oktober 1946 ontstond uit de troepen te Medan de Z-Brigade. Tenslotte vertrok najaar 1946 de U-Brigade van het gebied rond Batavia naar Padang op Sumatra.

Reeds spoedig na hun oprichting ging men ertoe over voor de brigades mouwemblemen te ontwerpen.

T-Brigade:

Geïnspireerd door de letter T werd de tijgerkop het embleem van de brigade, die voortaan bekend zou zijn als de "Tijgerbrigade". De eerste emblemen zijn van stof, met de hand geborduurd op groen tropenlinnen. De echtgenote van één der onderofficieren van de brigadestaf heeft voor deze staf 1 à 200 ex. met de hand geborduurd!!!!
Uit het stoffen embleem ontstond het vierkante metalen schildje, waarin de tijgerkop van koperkleur en zwart op een olijfgroene ondergrond met goudkleurige bies. Tegen het eind (1949) is een variatie vervaardigd, bestaande uit een zwart schild (stof) waarin een gele tijgerkop op een oranje T.

Naar verluidt zou dit embleem zijn vervaardigd ter onderscheid met de Indonesische Siliwangi-divisie , die eveneens een tijgerkop op een vierkant schild voerde.

U-Brigade:
Als brigade-embleem werd een U-vormig schild gekozen, waarin een witte helm met open vizier (zinnebeeld voor een open en eerlijke strijd) waarop een vierdelige rode verenpluim. Het schild zelf was blauw, zodat het embleem de nationale kleuren vertoonde.
De oorspronkelijke vervaardigde stoffen emblemen waren kleiner dan het hierbij afgebeelde metalen embleem. Daar de stoffen emblemen op de linker- zowel als op de rechtermouw werden gedragen, komen dezevoor met het geopend vizier zowel naar links als naar rechts gekeerd.

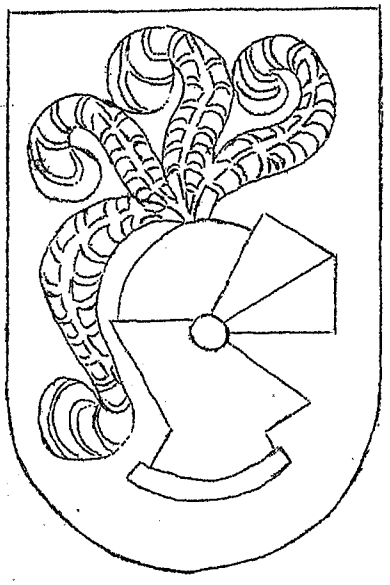

V-Brigade:

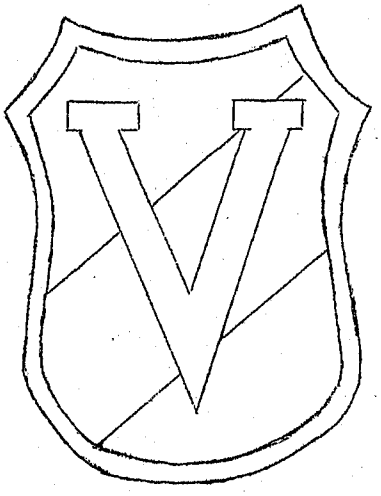

De V-Brigade koos eveneens een embleem in de nationale kleuren, nl. een schild waarin drie diagonale banen, respectievelijk in rood, wit en blauw, het geheel omgeven door een zwarte bies. In het schild een oranje V. Het meest is dit embleem van stof gedragen; variaties komen voor met een V zonder of mét een zwart garen omlijsting, alsmede met de letter V van gouddraad.
Er bestaat een gering aantal metalen emblemen V-Brigade, dat voornamelijk tegen het eind van de Indië periode is vervaardigd, ook hier variaties die verschillen in afmetingen.

W-Brigade:

Embleem bestaande uit een zeshoekig, oranje schild. In het midden een omhoog gericht zwaard, waarop de letter W, ter weerszijde omgeven door takken van waringinbladeren. Dit embleem is weer het meest bekend in de metalen uitvoering. Er bestaan echter ook stoffen exemplaren; stoffen exemplaren van de afmeting als de hierbij afgebeelde metalen versie zijn zeldzaam. Meer gedragen zijn stoffen exemplaren van een kleinere afmeting.

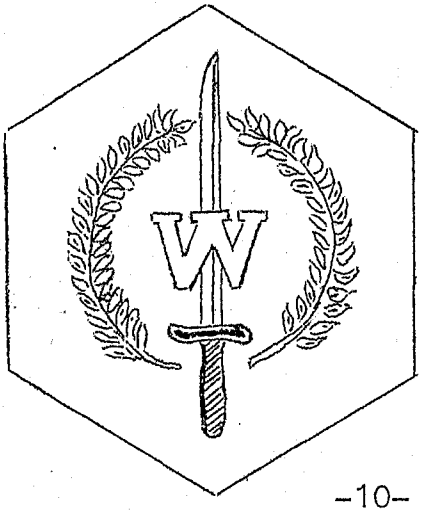

X-Brigade:

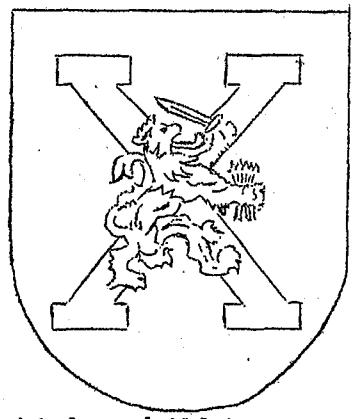

Nassausblauw schild met in het midden de leeuw uit het Nederlandse wapen in oranje op een witte X.
De aanvankelijke stoffen exemplaren hadden een grotere leeuw dan het hierbij afgebeelde metalen exemplaar.
Beide exemplaren, stof en metaal, komen voor met zowel naar links als naar rechts gekeerde leeuw, daterend uit de tijd, dat het embleem eerst rechts, later links op de mouw gedragen werd.
Alle emblemen van de hierboven genoemde brigade T t/m X werden ingevoerd bij beschikking van de Legercommandant nr. 283/GS/35 dd. 11 juli 1946.

Y-Brigade:

Het mouwembleem van deze brigade is een herinnering aan de oprichting op het eiland Bali en bestaat uit een rond schild in grijs, waarop een demonenkop in zwart en rood.
Het embleem werd ingevoerd bij beschikking van de Legercommandant nr. 7492/GS/35 dd. 11 november 1946 en komt voornamelijk voor in metaal.
De zeldzamere stoffen exemplaren hebben een iets kleinere demonenkop.

Z-Brigade:

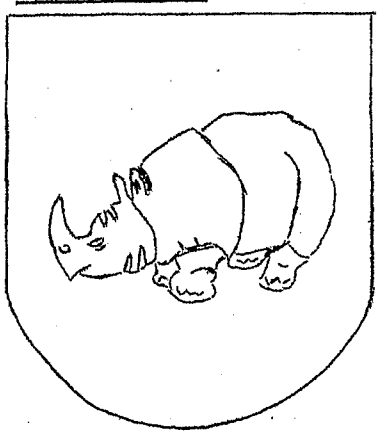

Als brigade-embleem werd een zwart schild gekozen, waarin een gele neushoorn als symbool van kracht.
Er komen twee metalen uitvoeringen voor, n.l. het hierbij afgebeelde exemplaar en een schild met de aanduiding "Z-BRIG" bovenin het embleem, laatstgenoemde is smaller dan het ex. zonder naamaanduiding.
Er bestaan geen stoffen exemplaren van het Z-Brigade embleem. Wel zijn enkele "home-made" emblemen bekend (neushoorn gezaagd uit koper op zwart stoffen of benen schild). Het Z-Brigade embleem werd ingesteld bij beschikking van de Legercommandant nr. 1362/GS/35 dd. 15 maart 1947.

Aldus de eenvoudige doch fraaie emblemen van de oudste Indië-brigades, die deels opgenomen in de A- en B-Divisie, deels zelfstandig opereerden. Eind 1949 begin 1950, bij de opheffing der brigades kwamen de emblemen te vervallen, nadat zij jarenlang het trotse onderscheidingsteken op de uniform van hun dragers waren geweest.

-11-

4. VRAAG- en ANTWOORDRUBRIEK.

In deze rubriek stellen geïnteresseerden in de studie-afdeling militaire emblemen elkaar vragen omtrent onbekende emblemen en overige zaken betreffende hun object, welke opheldering behoeven. Een ieder die vragen heeft wordt verzocht deze in te zenden aan de afdelingscorrespondent. Antwoorden of opheldering worden onder vermelding van het vraagnummer ingewacht.

Vraag 9 van dhr. C. Coender te Breda.

In mijn collectie bevindt zich een aantal mij onbekende emblemen (n.m.m. alle van marine-oorsprong), waarvan ik graag zou willen weten wat de juiste benaming is, door wie (welke categorieën) gedragen en wanneer precies ingevoerd, c.q. vervallen:

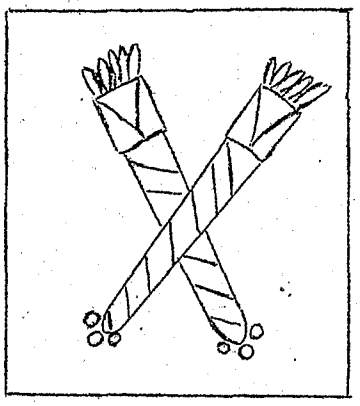

a) goud op blauw serge; dateert verm. van vóór 1946

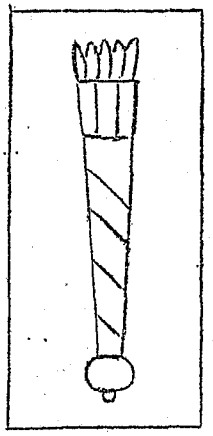

b) gele wol op marine laken; nà 1946.

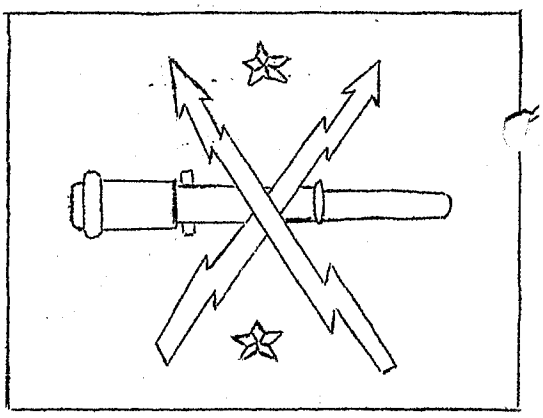

c) rode zijde op marine-laken; nà 1946

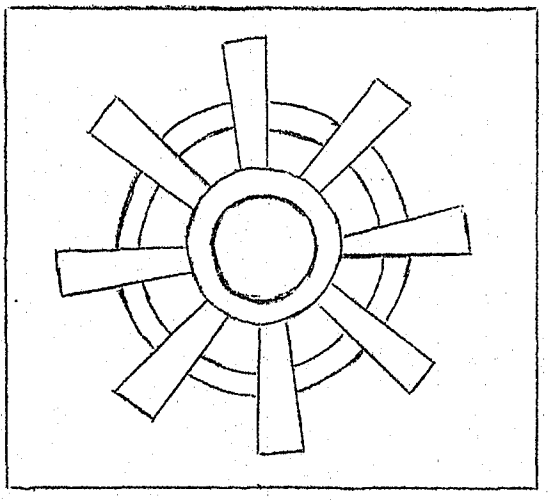

d) rood katoen op marine-laken (ook ex. in bezit in gouddraad met kroon); van vóór 1946.

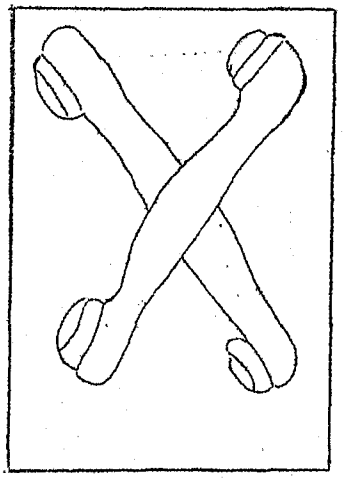

e) rode zijde op marine-laken alsmede blauwe zijde op marineblauw; nà 1946

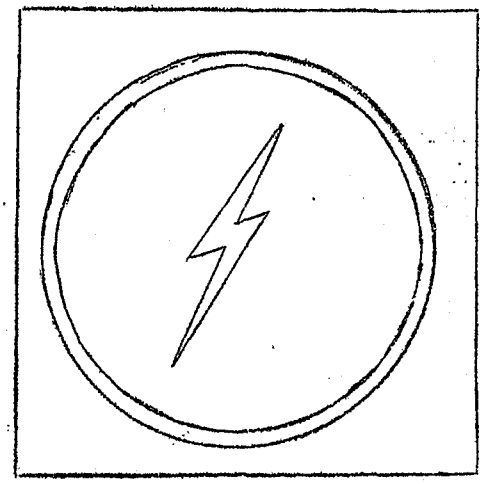

f) rode zijde op marine laken; vóór 1946.

g) geel katoen op marine-laken; vóór 1946 vervaardigd in Engeland.

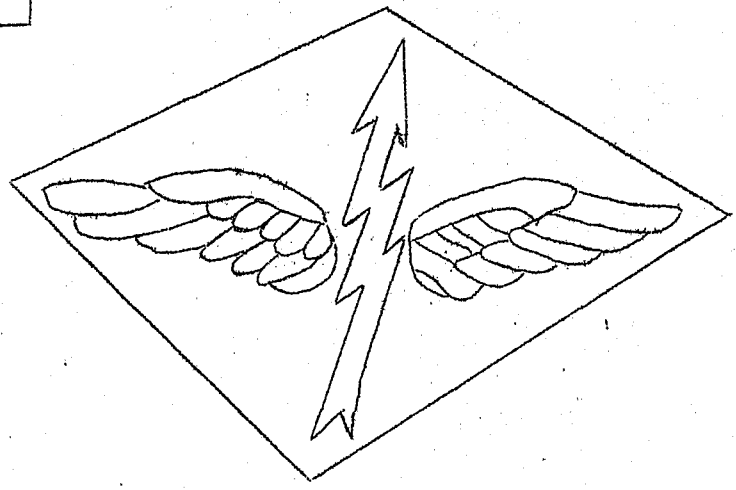

h) wanneer werden de epauletten met galons voor de regenjas ingevoerd?

i) hoe ziet het embleem eruit voor de "zeilmaker-majoor", omschreven als een driehoekig zeil?

j) hoe ziet het embleem "certificaat voor goed gedrag eruit", omschreven als een horizontale streep onder kroon voor iedere vijf jaar onafgebroken bezit?

k) hoe ziet het embleem "gymnastiek-onderwijzer" eruit, omschreven als twee gekruiste halters?

l) hoe ziet het embleem "meester op de wapenen" eruit, omschreven als twee gekruiste sabels?

m) wanneer werd de kroon op de linkermouw voor de sergeant-majoor ingevoerd?

5. CANADIAN SOCIETY OF MILITARY MEDALS AND INSIGNIA

Laatst speelde men ons het lijfblad in handen van de Canadian Society of Military Medals and Insignia (CSMMI). De vereniging telt een aantal leden dat zich bezig houdt met het verzamelen en bestuderen van voornamelijk Britse en Commonwealth medailles en emblemen. Per drie maanden wordt een goed verzorgd bulletin uitgegeven van 20 à 25 blz. met veel afbeeldingen in off-set druk.
Adres van het secretariaat: Don Barnett, 644 Main Street West, Beverley Hills Apts, suite 511, Hamilton (Ontario) Canada.

-13-

C. STUDIE-AFDELING UNIFORMKUNDE

DOEL EN METHODIEK DER UNIFORMKUNDE

De term uniformkunde is, naar ik meen, het eerst gebezigd door Richard Knötel, die in 1896 zijn "Handbuch der Uniformkunde" het licht deed zien. Hij kenschetste de uniformkunde als dat deel van de militaire wetenschappen, dat zich bezighoudt met de bestudering van de kleding en uitrusting van de verschillende legers sinds de invoering van eenvormige kleding voor de krijgslieden.
Men zou het ook een onderdeel van de kostuumkunde kunnen noemen, dat zich uitsluitend met de kleding van militairen bezighoudt. Deze laatste omschrijving is in zoverre gerechtvaardigd, dat de ontwikkeling van de militaire uniformen vooral in de 18e en de eerste helft van de 19e eeuw sterk onder de invloed van de burgermode stond en dat de methodiek van de uniformkunde dezelfde is als die van de kostuumkunde.
Het doel van de uniformkunde is om een zo volledig mogelijk beeld te verkrijgen van de uiterlijke verschijning van de militair op een gegeven tijdstip.
Nu zijn er twee stromingen in de opvatting van wat men daaronder moet verstaan. De oudste- meer formele - opvatting is, dat men de grootste waarde hecht aan hetgeen in reglementen en voorschriften is vastgelegd. Alles wat niet reglementair was wordt als een toevallige afwijking afgewezen.
De tweede opvatting, die in de laatste tientallen jaren meer en meer opgeld doet, is, dat men juist meer waarde hecht aan wat er onder bepaalde omstandigheden in werkelijkheid gedragen werd. Men betrekt hierbij dus juist de soms zonderlinge combinaties, die gedragen werden wanneer de soldaat gedurende lange tijd te velde was en dus verstoken was van een geregelde aanvoer van uniformstukken uit de depots. Eveneens wat er gedragen werd in tijden, dat een nieuw type uniform ingevoerd werd en eveneens z.g. proefuniformen, die bij bepaalde onderdelen bij wijze van proef tijdelijk in gebruik zijn geweest.
Van dat alles is in de voorschriften meestal niets te vinden. Het studiegebied wordt hierdoor aanzienlijk uitgebreid, maar gezien tegen de achtergrond van de krijgsgeschiedenis wordt de uniformstudie daardoor veel interessanter.
Uit welke bronnen bouwen wij ons nu een beeld op van de uiterlijke verschijning van de militair op een gegeven tijdstip?

A. In de eerste plaats komen daarvoor in aanmerking de bewaard gebleven authentieke uniform- en uitrustingsstukken. Nu zijn deze vooral uit de perioden van vóór het begin van deze eeuw uiterst schaars. Zelfs uit het recente verleden, b.v. vlak na de tweede wereldoorlog zijn sommige kleding- en uitrustingsstukken reeds moeilijk te krijgen.
In de 18e en in de eerste helft van de 19e eeuw was er betrekkelijk weinig belangstelling voor het verzamelen van uniformen. Er waren enkele zeer uitgebreide en be-

roemde collecties, b.v. die van de landgraaf Ludwig IX van Hessen Kassel en die van koning Friedrich I - Wilhelm III van Pruisen. Deze zijn echter voor het grootste deel weer door verwaarlozing of door oorlogsgeweld verloren gegaan. Gelukkig kunnen wij er ons door de bewaard gebleven uitgebreide catalogus een idee van vormen, hoe belangrijk deze verzameling was. In ons land is de toestand veel minder gunstig dan in het buitenland. Ten eerste zijn er nagenoeg geen particuliere verzamelingen aangelegd en ten tweede werden officiële collecties, zoals de modellenkamer van het Departement van Oorlog zo nu en dan opgeruimd.
Bij particulieren is uiterst weinig bewaard gebleven. Bij de hollan se huisvrouwen was de angst voor motten meestal groter dan hun gevoel voor historie en traditie. Wat er dan aan uniformstukken nog beschikbaar is is voor het grootste deel direct of indirect afkomstig van costumiers. Dit noopt ons tot uiterste voorzichtigheid bij het trekken van conclusies uit oude uniformstukken. Deze zijn vaak voor bepaalde gelegenheden veranderd, van verkeerde knopen en distinctieven voorzien, enz. Men diene dus bij de bestudering hiervan te beschikken over een grote kennis omtrent de gebezigde stoffen en de wijze, waarop deze verwerkt zijn. En deze kennis kan men alleen opdoen door vergelijking met uniformstukken van onverdachte herkomst.

B. Schilderijen, tekeningen en gravures.
Deze hebben mijns inziens slechts waarde wanneer zij werkelijk uit dezelfde tijd zijn. Zelfs de grootste kunstenaars hebben ten aanzien van uniformen in hun werken de grofste fouten gemaakt. Tot de meest betrouwbare, non-contemporaire werken behoren die van Meissonnier en Adolf von Menzel en niet te vergeten onze eigen Hoynck van Papendrecht. Maar dit zijn dan ook kunstenaars, die zelf grote uniformkundigen waren en die de beschikking hadden over originele uniformen om als model te dienen voor hun schilderijen.
Er bestaat echter een groot aantal series uniformprenten, die een uitstekend beeld geven van de uniformering tijdens de 18e en 19e eeuw. Vooral tijdens het eerste keizerrijk bestond er veel belangstelling voor de uniformen van de verschillende legers en werden er talloze uniformprenten gemaakt.
In dit zelfde tijdvak waren er veel amateurtekenaars, die geboeid door de bonte verscheidenheid van militaire costuums, alle militairen die door hun stad trokken met een vaak bewonderingswaardige nauwkeurigheid op papier hebben gebracht. Ik wil hier b.v. noemen de leraar Christoffel Suhr uit Hamburg, die meer dan honderd tekeningen gemaakt heeft van militairen van allerlei legers, die tussen 1806 en 1815 in Hamburg gelegerd waren. Hierbij waren fransen, spanjaarden, hollanders, russen, enz. Dergelijke tekeningen zijn vaak een belangrijke bron voor de uniformkunde naar de moderne opvatting.
Tenslotte vormen portretten- en dat zijn uiteraard

voornamelijk portretten van officieren - een uiterst belangrijke bron voor de bestudering van uniformen. Aangezien in de meeste series uniformprenten uitsluitend de uniformen van de manschappen gegeven worden, vormen deze portretten een welkome aanvulling, want hierop zien wij vaak juist allerlei details, die in de voorschriften niet of slechts vaag beschreven zijn. Hoe nu al de gegevens uit deze bronnen in onze documentatie te verwerken. Natekenen, hoe nauwkeurig men dit ook tracht te doen, brengt steeds fouten met zich mee en is dus eigenlijk ongeschikt voor ons doel. Persoonlijk geef ik steeds de voorkeur aan fotograferen, hetzij in kleur of in zwart-wit. Kleurenfoto's hebben echter het nadeel, dat er vaak ongewenste kleurverschuivingen optreden, waardoor men toch weer een bron van fouten krijgt. Het fotograferen in zwart-wit brengt met zich mede, dat men naast de foto toch nog een uitgebreide beschrijving van de kleuren of een gekleurde schets moet maken.

C. REGLEMENTEN EN VOORSCHRIFTEN.

Van de geschreven bronnen komen in de eerste plaats de reglementen en voorschriften in aanmerking. Deze vormen als het ware het geraamte, waaromheen wij de andere gegevens groeperen ten einde een zo volledig mogelijk beeld te krijgen.
Nu waren deze reglementen in de 18e eeuw meestal in zeer vage termen gesteld en bevatten zij slechts enkele zeer algemene richtlijnen voor de kleding. Tegen het einde van de 18e eeuw, om bij ons land te blijven, ten tijde van de Bataafse Republiek, werden de voorschriften iets uitgebreider om in de loop van de 19e eeuw steeds duidelijker te worden. Er worden steeds meer details beschreven, zoals de afmetingen van kragen en opslagen, enz. Toch is het onmogelijk om zonder hulp van afbeeldingen, tekeningen en portretten een juist idee te krijgen van de uniformering. Naast de reglementen zullen ook andere min of meer officiële documenten, zoals regiments-orderboeken, inspectierapporten, aanschrijvingen van korpscommandanten, enz. zeer verhelderend werken, aangezien hier vaak nadere uitleg wordt gegeven van hetgeen in de kledingvoorschriften summier was aangegeven.
Zo wordt b.v. het dragen van bepaalde tenues voor verschillende diensten nader omschreven of aanwijzingen gegeven ten aanzien van haar- en baarddracht.
Tenslotte nog een niet te verwaarlozen bron van inlichtingen. Dit zijn aantekeningen omtrent kleding in memoires, zowel van militairen als van burgers. Vooral uit de aantekeningen van burgers krijgt men vaak waardevolle gegevens omtrent het uiterlijk en de samenstelling van troepenonderdelen die,b.v. in tijden van oorlog, door de stad hunner inwoning trokken.
Uit al deze soorten gegevens moeten wij trachten het door ons beoogde doel te bereiken. Vooral voor de het verst van ons afliggende tijden zal het vaak een leg-

puzzel zijn, waaraan nog vele stukjes ontbreken. De basis zal gevormd moeten worden door de officiële voorschriften en contemporaire uniformprenten. Mochten zich tegenstrijdigheden voordoen, dan mogen wij eventuele afwijkingen van het als normaal aangenomen beeld niet zonder meer afwijzen. Een nader kritisch onderzoek met alle andere beschikbare bronnen zal dan moeten uitmaken, welke oorzaken aan deze tegenstrijdigheid ten grondslag liggen. Op deze wijze alleen kan het kaf van het koren gescheiden worden, ook al zijn hiermede lang niet alle vraagstukken opgelost. Echter met zeer veel geduld en gewapend met de vereiste zelfkritiek is veel te bereiken, want gelukkig is het terrein van de uniformkunde nog lang niet afgegraasd en er worden nog steeds nieuwe waardevolle gegevens ontdekt, die onze kennis omtrent de militaire kleding kunnen verrijken.

de afdelings-correspondent
Dr. F.G. de Wilde
Jan Steenlaan 62
Naarden.

OPROEP

Willen alle leden, die in het bezit zijn van of bekend zijn met de plaats van militaire portretten uit de periode 1700 tot ± 1850 dit melden aan bovengenoemde afdelingscorrespondent!

D. STUDIE-AFDELING MILITAIRE FOLKLORE

SOLDATENFOLKLORE

Wie zendt ons gegevens? (IV) door L. VERHOEFF (afdelings-correspondent)

11. In de militaire maatschappij worden van allerlei bladen uitgegeven. Er zijn min of meer officiële bij, zoals De Legerkoerier en De E.M.er, andere werden of worden door de soldaten zelf gemaakt, b.v. De Rinoceros (van de 13 Pantserinfanteriebrigade) en Het fiere eendje (van 4-1 R.I.) De namen van deze kranten zijn zinspelingen op het embleem van de eenheid (De Granaat van 3- Regiment Grenadiers), op de naam of bijnaam van de eenheid (De Jager van 1-Regiment Jagers), op omstandigheden (De Bronbeekgangers van 5-5 R.I.) of zijn namen voor wapens of uitrustingsstukken of andere militaire begrippen (De Spuit van 1-35 R.I., 4-8 Op Wacht van 4-8 R.I.) Sommige van deze kranten worden in bepaalde, vrij korte periodes uitgegeven (herhalingsoefeningen, scheepsreizen, op afgelegen posten), andere bestaan jarenlang.
Wilt U van soldatenbladen, die in Uw omgeving verschijnen, of van oude jaargangen die U nog in Uw bezit mocht hebben een of meer representatieve exemplaren afstaan?

-17-

Heeft U wellicht andere gedrukte bronnen inzake soldatenfolklore, waarop U onze aandacht wilt vestigen?

12. In sommige onderdeelsemblemen komen zinspelingen voor op gebeurtenissen en omstandigheden uit de geschiedenis van de eenheid. Zo had 1-3 R.I. drie golvende blauwe lijnen op een zilveren veld, als zinspeling op de rivieren de Maas, Waal en Rijn, die dit bataljon had overgestoken en 2-6 R.I. had een kapotte schoen wegens het gebrek aan schoeisel bij de oprichting in 1945. Ook de afkomst van de eenheid kan in het embleem voorkomen, b.v. de plompe bladen van het Friese 4-6 R.I., zinspelend op de Friese vlag. Ook symbolen voor kracht, snelheid of stootkracht komen voor (doodskoppen, bliksems, boksers e.d.) en allerlei populaire film- en stripfiguren (b.v. Mickey Mouse). Weet U voorbeelden van dergelijke zinspelingen in officiële en onofficiële emblemen?

13. Soldaten geven namen aan wegen, bruggen, gebouwen, bomen, loopgraven, kazematten en allerlei andere terreinkenmerken. Soms vernoemt men straten, pleinen e.d. naar Nederlandse. In Seedorf heeft men b.v. een Lange Voorhout en een Maliebaan. Ook wel worden moeilijk uitspreekbare vreemde namen verbasterd of verkort; in Indonesië b.v. had men De Pleurop, een berg die in werkelijkheid Kedatan-Plered heette. Er zijn ook zelfgecreëerde namen, welke uitgaan van waarnemingsbijzonderheden (De Knobbel, de heuvel waarop de Legerplaats bij Oldebroek is gelegen), van gebeurtenissen en omstandigheden (De Zwarte Hoek, een punt op de weg Medan-Belawan waar men dikwijls beschoten werd), van namen van militairen (Leuringschans in Korea, naar een officier van die naam), of welke zomaar gegeven werden. Weet U andere voorbeelden van dergelijke geografische namen, welke de moeite van het noteren waard zijn?

14. In de militaire taal komen stereotype uitroepen en gezegdes voor, die meestal met de naam "kreten" worden aangeduid. Door middel van deze kreten waarschuwt men elkaar ("Kissies en kassies dicht!", als er een vreemde soldaat op de chambree komt), moedigt men elkaar aan ("Niet kletsen, maar poetsen") of plaagt men elkaar ("Kleppen dicht, infanterie naar voren" om cavaleristen te sarren). Andere kreten zijn een soort van strijdroepen (bijv. "Kali-i-i!" van 8-RS) of zijn gewoon maar stereotype gezegdes of meligheden ("Is-t-errr niet bij!", "Hij wel!"). Weet U meer van deze soorten kreten, die in de militaire maatschappij gebruikelijk zijn of waren?

(wordt vervolgd. Bijdragen te zenden aan de Red. van "Ons Leger", Bleyenburg 38 te 's-Gravenhage onder het motto "Soldatenfolklore".)

-18-

V. MILITARIADE

(Wetenswaardigheden voor en over onze hobby's).

A. Bij Verlag Fr. A. Wilhelm Jurke, Deutsches Buch-Kontor, 635 Bad Nauheim, Postfacht 101, Westdeutschland, worden platen en prentbriefkaarten van uniformen van de Duitse krijgsmacht (in kleuren) uitgegeven. Het betreft hier geen na-drukken van oude schilderijen, aquarellen enz., doch reproducties van uniformtekeningen van nog levende uniformkundigen.
Tot nu toe verschenen:

a. Wand-platen 29x40 cm in passe-partout, 8 platen per map, prijs DM 25.-

b. Prentbriefkaarten, 8 stuks, per map prijs DM 3.20

Uitgekomen series:

serie 1 : Uniformen omstreeks 1900
" 2 : Uniformen uit de tijd der bevrijdingsoorlogen en daarna
" 3 : Uniformen der "Lufttruppen" 1884-1918
" 4 : Uniformen in de 17e eeuw.

B. Op een wikkel van een dropje (Autodrop) vonden we het volgende verhaaltje:
"Het Italiaans voor schijf of doel is bersaglio en naar dit woord zijn de Bersaglieri genoemd, van oorsprong een korps van scherpschutters of jagers, nu nóg een onderdeel van het Italiaanse leger. In 1850 werd het corps opgericht op Sardinië door generaal Lamarmora".

Waar we onze bronnen al niet vinden!

C. Leden, die geinteresseerd zijn in handgetekende en gekleurde uniformafbeeldingen kunnen terecht bij:

Major Gerry Sandford,
Thatch Cottage, Morebath
Tiverton, Devon, England.

Zijn prijslijst (6 d.) bevat 1800 verschillende uniformafbeeldingen, die hij in opdracht vervaardigt in verschillende afmetingen van prentbriefkaarten tot 51 x 35 cm. De prentbriefkaarten kosten per 4 stuks £ 1.4- + porto.

D. Verzamelaars van postzegels met militaire motieven wijzen wij op de volgende recente uitgaven:

1) British Salomon Islands
28-8-67 - 25th Ann. Guadalcanal Campaign.

2) Papua and New Guinea
30-8-67 - 25th Ann. War in the Pacific.

E. Ons lid, Ir. Ch.C. van der VLIS maakte ons attent op het feit, dat bij de fa. Veenendaal, Langestraat 31 te Amersfoort nog vele platen van Hoynk van Papendrecht te koop zijn in prijzen varierend van *f* 15.-- tot *f* 25.--

F. Mr.Dr. H.P. SCHAAP zond ons een "Nieuwe Brielse Courant" van 9 februari 1968, waarin J.S. Kraft een alleraardigst artikel schreef onder de titel "Herinneringen van een oud-Artillerieofficier" over zijn dienstjaren in Den Briel.

G. Lnt.kol.b.d. Drs. G.D. CORNELISSEN de BEER maakte ons opmerkzaam op het bestaan van het tijdschrift "Auto in Miniatuur" (uitgave MAP, Javalaan, Baarn). In het nr.7 van de 3e jaargang worden voor de liefhebbers van militaire modellen twee nieuwtjes aangekondigd van het merk Solido en wel:

1) trekker met oplegger, type Berliet T-12, speciaal cntworpen voor transport van de AMX-tanks (Solido nr. 211).

2) amphibisch operationeel voertuig, Berliet "Aurochs", bestemd voor troepentransport, doch ook te gebruiken als artillerie-trekker of overvalwagen voor commandotroepen (Solido nr. 214, prijs *f* 9.90)

Voorts in hetzelfde nummer een aankondiging over de series "Armour in Profile", met afbeeldingen en beschrijvingen van gepantserde voertuigen en tanks.
Uitgave: Profile Publications Ltd., Leatherhead, England.
Importeur voor Nederland: Overbeek - Exactscale, B. Knappertlaan 31, Schiedam.

H. Ook ons lid res.Maj. C.Ch. WESTERVELD zond enige nuttige informaties uit het tijdschrift "In Britain" (march 1968, Vol.23 no. 3). In het artikel "North of Piccadilly" (seen in the shops) door Elizabeth Bell, wordt een wandeling beschreven langs vele zaken, waaronder in Sackville Street 28, London, John Rigby and Co (Gunmakers) Ltd., de befaamde makers van jachtgeweren e.d., speciaal bekend om de fraai uitgevoerde graveringen in goud en zilver. Op Vigo Street 9 vinden we Hancocks and Co., juweliers en zilversmeden. Deze firma maakte in 1857 het eerste Victoria-Cross en maakt deze hoogste Britse militaire onderscheiding nog steeds. De "Parker Gallery" vinden we in Albermarle Street no.2 gespecialiseerd op maritieme en militaire relieken, antieke wapens, prenten en boeken.
Voorts op Dover Street 44 de winkel van Norman Newton (Military Antiques) Ltd., en op Berkeley Street no. 42 de firma "Regimental", welke laatste zich heeft gespecialiseerd op cadeaux met een militair accent.
U ziet dat een bezoek aan Londen de moeite waard is, ook al gaat U alleen maar winkelen.
Zorgt U wel voor een gevulde beurs!

I. Van de heer J. KRUYER ontvingen wij een uitvoerige lijst van North's "Paint-your-own cards". Prijs per set van 6 kaarten £ -,6,6 tot £ -,7,3, te bestellen bij: René North, 53 Blackheath Park, London S.E.3, England.
'n Greep uit de enorme collectie:
nr. 23 : Austrian musicians 1807-1815
" 26 : Spanish musicians 1806-1815
" 49 : Artillery Imperial Guard 1808-1811
" 53 : Royal Marines 1805-1815
" 57 : Holland Dragoons 1805
" 59 : French 3rd Grenadiers 1810-1815 (het Hollandse regiment)
(Een zelfde bericht ontvingen we van Dr. F.G. de WILDE).

J. In één van onze vorige nummers maakten wij melding van de instelling van een ere-insigne KLu. Inmiddels is het eerste ere-insigne op 11 december 1967 door de Bevelhebber der Luchtstrijdkrachten uitgereikt aan de Minister van Defensie (Luitenant-Generaal KLu b.d.) W. den TOOM. Het tweede op dezelfde dag aan de Luitenant-Generaal KLu b.d. J. ZEGERS, oud-lid van het Hoog Militair Gerechtshof.

K. Wij ontvingen het jaarverslag 1967 van het Rijksmuseum Bronbeek, waaruit blijkt, dat dit museum zéér in trek is. Bijna 15.000 bezoekers vonden hun weg door de interessante exposities, die in 1967 werden uitgebreid met o.m.:

1) Schilderij, voorstellende de gevangenneming van Dipo Negoro op 8 maart 1830 te Magelang, van de hand van de Javaanse schilder Raden Saleh. Dit schilderij werd in langdurig bruikleen door H.M. de Koningin afgestaan.

2) Grote foto van Generaal-Majoor A.H.W.Scheuer (R.M.W.O.3) alsmede diens modelonderscheidingen, geschonken door Mevrouw W.H. Vriezenga-Tideman.

Speciale aandacht verdienen in dit museum de onlangs gerestaureerde vaandels. Deze collectie bestaat uit 7 van de 8 tussen 1833 en 1837 aan de bataljons Koloniale Infanterie uitgereikte vaandels, welke werden ontworpen en op oranje zijde geschilderd door J.W. Pieneman.
Voorts uit 2, na 1839 uitgereikte bataljonsvaandels de vaandels van het Legioen van Pakoe Alam en van de Schutterij van Semarang. Tenslotte vier vaandels, welke in de 19e eeuw werden uitgereikt aan de Korpsen Barisan van Soemenep, Bam Kalah en Pamekasan.
Het stemt ons ook tot grote voldoening, dat deze vaandels, evenals twaalf uit Indonesië afkomstige zeer zeldzame vlaggen -hoewel ten koste van grote financiële offers - van de ondergang konden worden gered door uitermate deskundige restaurateurs.
De beheerder van het museum, Majoor b.d. W.R. van der WEIDE komt hiervoor alle lof toe!

-21-

L. De heer A.P. HAMAKERS zond ons ter inzage enige catalogi van miniatuur-modellen van tanks, vuurmonden, voertuigen, etc. van de merken Roco-Peetry, Roskopf en Walter Merten.
Belangstellende leden verstrekken wij gaarne inzage.

M. Wij ontvingen het jaarverslag van de Stichting Vrienden van het Historisch Museum der Koninklijke Marechaussee waaruit wij o.m. vermelden:

1) dat het aantal begunstigers van deze stichting per 1 januari 1968 maar liefst 1100 bedroeg;

2) dat het museum in 1967 600 bezoekers mocht ontvangen (het museum bevindt zich te Rott rdam, Westersingel 12);

3) dat de belangrijkste aanwinst een opgezet paard met een wachtmeester KMar anno 1939 is (ontvangen van de directeur van het Legermuseum).

N. Tot slot maken wij melding van het jaarverslag 1967 van de Stichting Artillerie verzameling Oldebroek, waaruit wij voor U de volgende wetenswaardigheden haalden:

1) dat de Korpsverzameling van de Artillerie bij de inspectie namens de Minister van Defensie is gekwalificeerd als één der beste verzamelingen op dit gebied;

2) dat de voornaamste aanwinsten in 1967 waren:

- twee VOC-kanonnen
- een schilderij van Hoynk van Papendrecht
- twee crayon-tekeningen van Lindgreen,

3) dat de verzameling bezocht werd door 882 personen.

Voor onze leden willen wij nog even de adressen van de beide laatstgenoemde stichtingen vermelden:
St. Vrienden Hist. Museum KMar: Raamweg 4, Den Haag,
Giro: 150300, minimum bijdrage ƒ 3.--
St. Artillerie Verz.: Laan van Meerdervoort 49, Den Haag
Giro: 842029 Amro-bank, Nunspeet, bijdrage vrij.

VI. ARTIKELEN VOOR EN DOOR ONZE LEDEN

A. DE BEROEPSOFFICIER IN DE 19e EEUWSE LETTEREN.
'n korte schets door Prof.Ir. J.W. BONEBAKKER (deel II tevens slot).

In Groot-Brittannië had men, sinds Cromwell, een ingekankerde afkeer van een staand leger, dat als machtsinstrument in handen van de Koning de vrijheid en de rechten van de burgers in gevaar kon brengen. De vloot genoot meer aanzien.
De sociale status van de officieren vertoonde in de 18e eeuw, de Napoleontische tijd en nog lang daarna,

vele eigenaardigheden. Een officier behoorde zich altijd te gedragen "as an officer and a gentleman". De uitdrukking gold in onze eeuw óók voor - vrouwelijke officieren!
Het is uiterst moeilijk te omschrijven wat met deze code van "an officer and a gentleman" bedoeld wordt. Oorspronkelijk werd algemeen aangenomen, en in woord en geschrift uitgesproken, dat wie niet door geboorte en opvoeding een gentleman was, nooit een gentleman - laat staan "an officer and a gentleman" - zou kunnen worden. Vandaar dat het, zowel te land als ter zee, uiterst moeilijk was om van "rating" (soldaat of matroos) tot onderofficier (Non Commissioned Officer) op te klimmen tot officier. Toch kwam het wel voor, en enkelen zijn eminente opper- of vlag-officieren geworden.
Tot laat in de 18e eeuw was het beroep van zee-officier bepaald niet deftig. De oudere generatie telde te veel ongelikte beren ("tarpaulins" - luikkleden of presennings), de jongere te veel dandies. In een comedie van Charles Shadwell komt in de gereviseerde tekst van 1770 de volgende tirade voor:

"..... sea fops are only fit to seduce their brother officers' wives, and if they are challenged for their villainy you may beg and pray for a month before you will persuade them to draw their swords. It is such fellows as them who fire into an enemy ship that has struck (aan de grond is gelopen); who have their cabin lined with green bays, who carry cows to sea for milk to wash their hands with; who banish peas, soup and beaf from their tables and treat with amulet, blanc-manger, fricandeaux, ragouts, fricassées and silabubs (?); but catch them yard-arm to yard-arm with a Frenchman and down goes the Colours.....".
Dát is 18e eeuws Engels!

Tegen het einde van die eeuw kwamen de zee-officieren meer en meer uit "middle-class homes", opgevoed in tradities van humaniteit en verdraagzaamheid, maar vurig en vol vaderlandsliefde. Nelson (1758-1805) - braaf, kinderlijk, sympathiek- is hiervan een typisch voorbeeld. Hadden zij het geluk kostbare vijandelijke koopvaarders prijs te maken, dan konden zij in korte tijd een fortuin veroveren; dat opende de weg tot een otium cum dignitate of verheffing in de adelstand (of beide).
Bij de landmacht lagen de zaken wel héél anders. Voor ons onbegrijpelijke misstanden werden toen halsstarrig verdedigd en gehandhaafd. Maar wij zien óók, hoe desondanks eminente legeraanvoerders omhoog kwamen.
Daar was in de eerste plaats het koop-systeem, "purchase", "to buy a commission". Een bekend historieschrijver van het Britse leger zegt ervan:
"The system, being utterly illogical, iniquitous and "indefensible, commended itself heartily to the British "public".
In het kort kwam het hierop neer, dat wanneer een

jongeman, of zijn familie, wenste, dat hij officier zou worden, een vacante officiersplaats gekocht werd. Maakte hij carrière, dan kon hij in de hogere rangen (maar niet meer dan generaal) zijn positie verkopen (sell his commission).
De tarieven waren door de Overheid vastgesteld, maar werden ontdoken. Voor de betrokken officier was het een gok, want als regimentscommandant kon hij het tienvoudige van zijn inkoopsprijs als luitenant terugkrijgen, wanneer hij de dienst ging verlaten. Voor de schatkist was het zeer voordelig; voor pensioenen behoefde niet gezorgd te worden.
Tot laat in de 18e eeuw werden kinderen op deze wijze cadet of adelborst, zelfs kornet of luitenant. In 1805 misdroeg een 14-jarig jongetje zich op school. Daarmee verdiende hij een pak slaag en de meester zei: "down with your breeches". Maar de jongen was verontwaardigd, hij vertikte het, want hij was officier! En hij kreeg zijn zin. Op de public schools, zoals Eton, ging het anders toe: géén pardon voor minderjarige kapiteins of majoors.
Het systeem bevorderde snelle promotie; eerst in 1857 werd het verboden, door koop een supérieur in het eigen regiment te passeren; ging men over naar een ander regiment, dan kon men wèl van luitenant tot majoor promoveren.
Het spreekt vanzelf, dat het systeem de gefortuneerden bevoorrechtte en die behoorden tot de adel en de "gentry". Ondanks alles heeft het systeem generaties van amateur-officieren geproduceerd, die in Spanje en de Krim keizerlijke legers versloegen, en met een handjevol mensen in de koloniën orde op zaken wisten te stellen.
Men hield dus vast aan Wellington's uitspraak (1828):

> "The description of gentlemen, of whom the officers
> " of the Army were composed, made - from their
> "education, manners and habits - the best officers
> "of the world; and to compose the officers of a
> "lower class would cause the Army to deteriorate".

En: "Waterloo werd gewonnen op de speelvelden van Eton".
Er was sprake van <u>amateur</u>-officieren. Dat ware ze ook; niet bij de Marine, maar wel bij de landmacht. Een gentleman kon paardrijden, jagen, duelleren, vaak op de meest roekeloze wijze. Dat was voldoende, daar kwam 't op aan, om een goed officier te zijn. Het was ungentlemanlike om zijn beroep serieus te nemen. De dienst werd overgelaten aan de onderofficieren; bij excercitiën en parades liet menig officier zich souffleren door een N.C.O. Nu vergde de wijze van oorlogvoeren in die dagen niet veel meer dan in formatie oprukken en ontplooien van de troepen, een kort massaal geweervuur van de infanterie, daarna de stormaanval en de charge van de cavalerie.
Bij de technische wapens was dit niet vol te houden. Artillerie en genie-officieren (Gunners and Sappers) werden al sinds 1741 opgeleid aan de Koninklijke

-24-

Militaire Academie *). Hier gold het koop systeem niet; de promotie ging naar anciënniteit en was dan ook hopeloos. In het midden van de vorige eeuw werd men bij deze wapens kapitein op 60-jarige leeftijd!
In tegenstelling tot Nederland en Frankrijk heeft Engeland nooit een corps koloniale officieren gehad. Officieren van alle wapens worden van oudsher bij tijd en wijle met hun regiment overzee gezonden, voor garnizoensdienst of om te vechten. Maar dank zij het koopsysteem, èn de mogelijkheid om op het halve tractement voor onbepaalde tijd verlof te nemen, kon een officier makkelijk de dans ontspringen, ten koste van zijn collega's met minder relaties en minder fortuin.
Er werd op de officieren met koloniale ervaring neergezien. Zelfs Wellington, die als jong officier het grondig voorbereiden en organiseren van veldtochten in India leerde, werd aanvankelijk uitgescholden voor een "sepoy-general"; sepoys waren inheemse soldaten.
Het is géén aantrekkelijk beeld van de toenmalige Britse officier. Maar tóch.....?

---

*) In Nederland komt, langs de weg van particuliere opleidingsinstituten voor officieren en van regeringswege opgerichte artilleriescholen, na de Franse tijd de vestiging van de artillerie- en genie-school te Delft. Zij werd opgeheven toen in 1828 de Koninklijke Militaire Academie werd ingesteld.

B. HET VORSTENDOM THORN
(992-1794)

door Mr. P.L.J.M.A. MüLLER.

Het rechtsgebied van het vorstendom Thorn bevatte het plaatsje van die naam, de dorpen Ittervoort, Ell, Grathem en Stramproy. Ook de gemeenten Aldenhoven, Ubach, Meerecteren, Heppener, Neer, Haelen, Eysden, Bergeik, Meerloo hadden hier schattingen te betalen. Tevens bezat het stift goederen in de baronie van Breda, te Gilzen, Ginneken, Sprundel, Baarle, Etten, Leur, Prinsenhage, enz.
De abdis, door het kapittel gekozen, die door de keizer en de paus bevestigd werd, was de gebiedende vorstin des lands. Zij liet gouden en zilveren munten slaan met haar blazoen versierd; zij had haar eigen militie, haar eigen gerechtshof, haar eigen landsstenden en afgevaardigden in de Westfaalse Kreitz. Haar macht was enkel door de landrechten beperkt. In haar plaats benoemde zij een meier tot het bestuur des lands.
Het kapittel bestond uit de vorstin-abdis en 14 kanunnikessen, 1 proost en 6 kanunniken, 12 kapelanen of proveniers in de collegiale (sedert 1808 parochiale) kerk, in 1285 gebouwd en toegewijd aan de H.Michaël. Het kapittel had tot wapen: op een veld van goud het beeld

van de H. Michaël, houdende in de linkerhand 's keizers wapen, met het opschrift: "Sigillum Scabinorum alti judici Thorensis". Het wapen van het land van Thorn bestond uit een schild van keel, beladen met een kasteel met drie torens van lazuur; elke toren heeft een gouden weerhaan.
Alleen de vorstin-abdis deed de gelofte van zuiverheid. De kanunnikessen waren jonkvrouwen uit de eerste adel des lands en moesten 16 adelskwartieren kunnen bewijzen alvorens als stiftdame te kunnen worden opgenomen. Men kon dikwijls aan de dames, en met recht, trotse manieren laken, die zeer weinig met de christelijke ootmoedigheid strookten. Een geestige kanunnik van Thorn gaf eens hierover de vorstin-abdis een gevoelige les. Hij was bij die vorstin op bezoek. De avond viel en de maan begon haar glanzen te verspreiden. Het was die dag zeer heet geweest en het venster van het woonvertrek der vorstin stond open. Opeens stond de kanunnik op en sloot het venster. "Wat doet gij Heer", riep de vorstin, "wij zullen stikken". "Mevrouw", antwoordde de kanunnik, "ik wil de maan beletten hier binnen te komen, zij heeft slechts vier kwartieren".
De stiftdames behielden haar prebenden (inkomsten uit de abdij) tot de dag dat zij huwden. Zij volgden buiten het koor de wereldse dracht in haar kledij, die in het koor of in de kerk van witte zijde was, waarover een zwarte pelerine; zij droegen een witte stola gelijk de priesters en de vorstin-abdis voerde een staf.
De vorstin-abdis van Thorn bewoonde er het Hof, een gebouw met 102 vertrekken ten Oosten der kerk gelegen en in 1817 gesloopt. De andere dames en heren kanunniken bewoonden de aanzienlijkste huizen der plaats. Thorn werd bezocht door de adel van alle landen. Men telde er op het einde der 18e eeuw vier huizen, waar niets dan wijn werd verkocht en vertapt. De weelde was er op hoge trap gestegen en zelfs de minste arbeider had er dagelijks zijn kan wijn. Vóór 1460 was er reeds een boek- en plaatdrukkerij. De hofhouding van de vorstin-abdis bestond in de laatste tijd uit een staatsminister, een secretaris, vier hofraden, twee eredames, twee kameniers, 20 à 30 dienstboden, 2 moren, koetsier, voorrijder, koerier, 2 lakeien; zij had 26 paarden op stal.
De militaire macht bestond in vredestijd uit 1 officier en 40 manschappen, die in tijd van oorlog met 16 voetknechten versterkt werden. Hun uniform was koningsblauw lakense rok met rode opslagen, gele korte broek en vest, zwarte slobkousen, een Duitse driekante hoed en witgrijze kapotjas, wit lederen goed met zwarte patroontas en ransel; verder hadden zij wapens t.w. sabel en musket. De krijgslieden, allen vrijwilligers, werden op zeer eigenaardige wijze geworven. Vóór twee kanunniken, de meier, 2 schepenen en de secretaris van het gerechtshof verschenen de dienstlustigen en mochten als premie hunner inlijving tweemaal in een op de tafel geplaatste schotel met zilvergeld en eens in een schotel, gevuld met goudstukken tasten.

Het stift te Thorn is in 1794 door de Fransen in bezit genomen en bij het departement der Neder-Maas ingelijfd. De stiftdames, de kanunniken en het overige personeel der abdij werden verdreven en de gebouwen der abdij met de gronden in 1797 publiek verkocht. De kerk en de gebouwen van het stift werden op last van Maria Cunegonde, prinses van Polen, hertogin van Saksen, laatste vorstin-abdis van Thorn, overleden 8 april 1826, door haar rentmeester Jan Renier Broekmeulen aangekocht en later weer verkocht. De laatste vorstin-abdis vluchtte naar haar broeder de prins-bisschop van Trier, waar indertijd het Franse emigrantenleger verzameld werd.
Thans is Thorn een vriendelijk landelijk plaatsje in Midden-Limburg en droomt van zijn roemrijk verleden.

C. "NOG MEER OVER DE TAPTOE"

door C.W. van der VEN.

Naar aanleiding van het artikel in ons orgaan over de oorsprong van de militaire Taptoe van de heer C. FRAZER een enkele opmerking.
De geachte schrijver zegt, dat de Nederlandse militaire taptoe's alleen een statisch schouwspel waren, alleen te genieten van vlakbij en dat de muzikanten meestal opeengepakt in een muziektent zaten.
Natuurlijk zal dat wel gebeurd zijn, doch ik heb zelf nog nooit een militaire taptoe in een muziektent gehoord, hetgeen dunkt mij nogal logisch is, omdat de verlichting meestal bestaat uit flambouwen, die nogal rook afgeven en een onaangename geur verspreiden van verbrande olie, hetgeen zeker wel van invloed zal zijn op de neus en mond bewegingen van de heren muzikanten, zodat m.i. een taptoe in een muziektent eerder een "proest-toe" zou worden.
Mijn jeugdherinneringen gaan terug naar de oorlog '14-18, in Deventer.
Daar lag toendertijd het 4de Regiment Huzaren, die een prachtige kapel hadden onder leiding van de kapelmeester Louis de Morée. Nu heb ik vlak na de oorlog, dus in de jaren 1918-1924, voordat de opheffing plaats had, diverse malen een Cavalerie-taptoe uitgevoerd gezien en gehoord te paard voor de Waag in Deventer.
Dat was dan niet alleen een muziekfestijn maar ook één en al beweeglijkheid, omdat de paarden van de fakkeldragers, als de pauken geslagen werden altijd op hun achterste benen gingen staat (dit was ingestudeerd!)
En daarna, als het Wilhelmus was gespeeld de mars door de stad, door die nauwe straten en het publiek maar meehossen op de muziek.
Uit mijn eigen militaire tijd weet ik, dat iedere eerste dinsdag van de maand, vanaf september tot maart, in Den Helder de Marinestafmuziek met de tambours en pijpers van de Mariniers onder leiding van kapelmeester

Leistikow voor het paleis van de admiraal een uitgebreide taptoe gaf, waarna ook een mars door de stad volgde met het hossende publiek erachter. Ook gaf deze eminente kapel wel eens een groot concert, waar niet alleen de muziek in optrad, doch ook enige sectie's matrozen of mariniers en enkele stukken geschut van 3.7 cm. De geachte schrijver zinspeelde hier ook op, zoals het opvoeren van de Slag bij Waterloo etc., met als knaleffect rotjes, gillende keukenmeiden etc. Neen, bij de Marine deden ze dat anders zoals ik al opmerkte. En ook niet in een muziektent, maar op het Helden der Zee-plein in Den Helder.
Trouwens, het hedendaagse Marinierskapel met de tambours en pijpers doen het ook. Wat is zo'n taptoe op de Parkkade of op de Coolsingel niet een lust voor oog en gehoor.
En ook geven die meesters in de hogeschool der infanterie wel eens een nummertje show, waar je van watertandt. Gelukkig maar.

C.W. van der VEN,
Nw. Binnenweg 255B
Rotterdam.

D. VERZOEK VAN DE REDACTIE.

Zo langzamerhand raken we door de copy heen, althans voor wat betreft de artikelen van enige omvang. Weliswaar zijn er nog een drietal artikelen over marine-aangelegenheden in studie bij het bureau maritieme historie, doch daarmee zijn we dan ook practisch aan het diepste punt van de aanvankelijk zo grote stapel copy beland.
Daarom doet de redactie een dringend beroep op de leden, om vanaf heden de stroom copy weer op gang te brengen, zodat ook de toekomstige nummers van ons blad de rijke vruchten van Uw arbeid kunnen tonen!
Uw artikelen zijn welkom aan het adres van onze secretaris.
Nu we toch over copy schrijven, nog twee zaken.
U zult in dit nummer de mededelingen van een viertal-studie-afdelingen gemist hebben. Met U hopen wij, dat ze in het volgende nummer weer present zullen zijn!
Tot slot: de inzendtermijn voor de copy bestemd voor het augustusnummer gaarne uiterlijk 16 juli a.s. inleveren bij het secretariaat.

==========

E X T R A B E R I C H T

Van de importeur werd bericht ontvangen dat binnenkort leverbaar zijn (tegen ledenprijs):
Uniformkalender, Tritt, 1969.
Serie 4 van de uniformprentbriefkaarten Tritt (24 stuks)
Uw bestellingen gaarne vóór 10 juli 1968 aan het secretariaat: Burg. Caen van Necklaan 262, Leidschendam.

P.S.

De leden, die reeds bij voorbaat de Tritt-kalender 1969 bestelden, te weten:
Lnt.kol. VAN DER HEEM; Lnt.kol. b.d. DIEKERHOFF, Maj. VAN LIER, Lnt.kol. LUTZ, Mr. HAMMING, Maj.b.d. HAITSMA MULIER en de heer BURGER behoeven dit niet weer te doen. Zij krijgen de kalender automatisch thuis gestuurd. Wel gaarne opgave van gewenste prentbriefkaarten. Overigens is ook serie 3 van de Tritt-kalender nog leverbaar.

VII. UIT DE VAKPERS

A. Armor jan-febr. 1968

Afgezien van het feit, dat dit Amerikaanse Cavalerietijdschrift altijd voortreffelijke artikelen op cavaleristisch gebied bevat (voorzien van talrijke tankfoto's!) en als zodanig eerder een bespreking in een van de Nederlandse militaire vakbladen verdient, moeten wij ditmaal toch een uitzondering maken.
Dit nummer bevat n.l. een artikel van de hand van onze afdelings-correspondent "Militaire Folklore" over de legende van "Fiddler's green" ('n grote weide halverwege de weg naar de hel, waar alle dode cavaleristen rond kampvuren zijn verzameld).
De schrijver tracht aan de hand van talrijke voorbeelden 'n verband te leggen tussen de in Europa bestaande legenden over de groene weide en haar equivalenten als Walhalla, Nobiskroeg en Nobisgarten en de Fiddler's green.
Voor de liefhebbers van militaire folklore een bijzonder interessant artikel!

B. De Wapenverzamelaar, 5e jaargang 1967

Dit is het nummer 1967 van de "Vereniging van Nederlandse Wapenverzamelaars". Zoals ook de vorige nummers is ook dit 'n keurig verzorgd geheel geworden. Van de inhoud willen wij noemen:
"De bewapening van het Nederlandse leger in de periode 1840-1867" door J.D. Jansen en G.R. Hof.
"De krissen van Indonesië", door G.R. Hof, en
"De Nederlandse sniderpatronen" door H.A. Muller ing., stuk voor stuk gedegen studies, rijkelijk voorzien van duidelijk illustratiemateriaal!

C. Sinte Barbara, maart 1968.

Het orgaan van de Vereniging Officieren Artillerie bevat zoals gewoonlijk enige zeer lezenswaardige artikelen met betrekking tot de militaire historie, waarvan wij de beide artikelen door Brigade-Generaal Art. b.d. P.J.M. SCHOONENBERG, resp. over "Herdenking oprichting Rijdende Artillerie" en "Traditie" met ere willen vermelden.
Verdere wetenswaardigheden uit het maart-nummer:

- voor 1968 zal wederom een Artillerie-Kerstkaart worden uitgegeven naar idee van Brig.Gen.b.d. J.K. H. de Roo van Alderwerelt en res.kap. J.B.Al.
- nog steeds is de Artillerie-grammofoonplaat à ƒ 3.50 verkrijgbaar bij de Artillerieschool te Breda.
- dat ir. H.B. EVERS (res.majoor Art., en lid van onze vereniging) is benoemd tot Sécrétaire Général de la Convention Européenne des Associations de la Construction Métallique,
- dat het Oorlogsherinneringskruis en de gespen voor krijgsverrichtingen na 31 december 1967 niet meer worden toegekend,
- dat het in aanbouw zijnde Stafgebouw van de Territoriale Bevelhebber West te Gouda de naam zal worden gegeven van "Prins Willem-Alexander Kazerne".

D. Maandorgaan van de Documentatiegroep '40-'45, maart 1968

Dit nummer bevat in hoofdzaak korte berichten en vaste rubrieken. Daarnaast deel III, tevens slot van het artikel "Middelburg tijdens de tweede wereldoorlog" door M. Sandersc.

E. Parade der Strijdkrachten, tevens Ons Leger, mei 1968

Jaarlijks geeft de Koninklijke Nederlandse Vereniging "Ons Leger" bij gelegenheid van Koninginnedag een bijzonder nummer uit, waarin aandacht wordt geschonken aan de drie krijgsmachtdelen in heden en toekomst. Ook dit jaar is het weer een fraai geïllustreerd nummer geworden met artikelen over KM, Klu en KL, die de moeite van het zorgvuldig lezen meer dan waard zijn.
Daarnaast bevat het blad een herdenkingsartikel m.b.t. de Slag bij Heiligerlee door ons lid G.T.Campagne, 'n "In Memoriam Hein ter Poorten" door G.R.Wartena, waarin de op 15 januari 1968 overleden Luitenant-Generaal H. ter Poorten, oud-legercommandant van het K.N.I.L. wordt herdacht en een vervolgdeel van de artikelenreeks over de Enquête Soldaten Folklore door ons lid lnt.kol. G.S. L.VERHOEFF.
Nog enige belangwekkende feiten uit dit nummer zijn:
- dat in het najaar het 100-jarig bestaan van de Hogere Krijgs School zal worden herdacht;
- dat op 15 juni 1968 in Deventer een parade zal worden gehouden t.g.v. het vierhonderdjarig bestaan van deze plaats als garnizoensstad. 's Avonds is er een taptoe.
- dat de kazerne in Appingedam, waar sinds 1 oktober 1967 het Technisch Specialisten Opleidingscentrum Noord is gevestigd, voortaan Willem-Lodewijk van Nassau Kazerne zal heten.
- dat H.K.H. Prinses Beatrix en Z.K.H. Prins Claus op 2 april 1968 een werkbezoek brachten aan diverse onderdelen van het Wapen der Koninklijke Marechaussee waarvan de Kroonprinses Schutsvrouwe is;
- dat de uitvoering van de NATO-taptoe 1968 te Arnhem dit jaar plaats zal vinden op 21, 22, 25 t/m 29 juni a.s. Voorbespreken plaatsen tfn. 08300-52921. Prijzen ƒ 2.50 tot ƒ 9.50 p.p. + ƒ 0.25 p.p. plaatsbespr.

F. The Bulletin, jaargang 18 no. 71, February 1968
Het orgaan van de Engelse "Military Historical Society" bevat ook deze keer weer tal van belangwekkende artikelen, waarvan wij noemen:

- Coloured field service caps - Cavalry by D.G.Glover;
- Mounted bands, their drumhorses and banners (deel 12) by R.G. Harris;
- Earlier Regimental histories by Ernest J.Martin.

Ook uit dit blad willen we nog enige losse opmerkingen aanhalen en wel:

- dat bij Hamish Hamilton Ltd., uitgevers te Londen, een serie regiments-geschiedenissen verschijnt, tegen een uniforme prijs van £ 1.15.. Tot nu toe verschenen de geschiedenissen van The Queens Royal Regiment (West Surrex), The Royal Fusiliers, The Royal Norfolk Regiment en The King's Royal Rifle Corps. Allen zijn ze geïllustreerd.
- dat 'n nieuwe serie uniformprenten van de Royal Marines is uitgegeven, verkrijgbaar bij: the Curator, Corps Museum, R.M. Barracks, Eastney, Southsea, Hant., England.
  De afmetingen zijn 10 bij 14 inches, de ontwerpen van Charles Stadden. Tot nu toe zijn 6 prenten verschenen. Per stuk kosten ze 8 shillings + porto.

Bij dit Bulletin bevond zich een speciale uitgave, getiteld "Colours of the regular army infantry of the line, 1st July, 1881 to 1958" by Eric Hamilton. Het boekje vertoont enige overeenkomst met het werk van kap. Ringoir over onze vaandels en standaarden. Alleen is deze uitgave in boekdruk en voorzien van 46 zeer duidelijke foto's. De prijs is echter naargelang n.l. 10s6d. + porto (± *f* 4.50). Te bestellen bij; J.G. Woodroff, 69 Woodlands Road, Surbiton, Surrey, England, onder vermelding van : for Special Issue No. 1, 1968 en gelijktijdige overmaking van de kosten per internationale postwissel.

G. "Bundesheer Illustrierte" jrg. 1967
'n Bespreking door Ir.R.F. Scholtema de Heere.

Door vriendelijke bemiddeling van Dr. Posch, Secretaris van de Oostenrijkse Ambassade in Den Haag, ontving ik de jaargang 1967 van b.g. geïllustreerd maandschrift voor de Oostenrijkse verdedigingsmacht. Het is dus een blad, analoog aan b.v. "Alle Hens" der Kon. Marine. Maar het is véél fraaier uitgegeven, met zeer vele bijzonder mooie kleurfoto's, evenwel minder voorzien van "gemengde berichten" (promoties, pensioneringen, Nieuwediepse nieuwtjes, enz.) Men kan er zich op abonneren bij het Oesterreichische Bundesverlag, Wien, voor de zeer bescheiden som van 25 öS, dwz ca. *f* 3.50, misschien *f* 4.- à *f* 4.50 voor Nederland, gezien de huidige porti, hetgeen voor vele der leden onzer Vereniging aanlokkelijk zal zijn.

Zouden berichten over activiteiten van het Bundesheer hen onverschillig laten (oefeningen in de met sneeuw bedekte bergen, hulp van de Genie bij watersnood of opruimingen, manoeuvres, e.d.) er is ook diverse malen meer in te vinden. Zo b.v. in nr. 1 een artikel over een schilder van militaire onderwerpen, met kleur-reprodukties; over de ongelukkig afgelopen Pool-expeditie onder de Linienschiffsleutnant Karl Weyprecht van 1874 (nr. 3.); een zeer belangwekkend stuk over militaire muziek (nr. 4.); over Keizerin Maria Theresia (die eigenlijk geen Keizerin was: haar man was Keizer!) in nr. 5; dan over het beroemde beleg van Belgrado (ten rechte Beograd) door Prinz Eugen in 1717 (nrs. 6 en 7) de befaamde Spanische Reitschule (nr. 8/9); de Isonzoslag van 1917 en over Erzherzog Carl, in het laatste nummer.
Op twee der artikelen zal nog wat nader worden ingegaan. Ten eerste dat over de muziek. Wij lezen erin, dat in 1741 een grote parade werd gehouden in Wenen, waarin opgenomen 1000 man Pandoeren van de beruchte Trenck. Deze "roodmantels" (een uiterst woest en wreed gezelschap - er bestaat over Trenck een geromantiseerd boek) voerden een muziek met zich mee, aan de Turken ontleend, met aan twee zijden geslagen trommen en bekkens (deze trommen kon men enige jaren geleden t.g.v. een Nato-Taptoe in Arnhem zien en horen, beslagen door de Janitsaren). Men was zó verrukt van deze nieuwe krijgsklanken, dat allerlei regimenten óók "Turkse muziek" wensten te bezitten, zodat van toen af trommen, bekkens, schellebomen, zich naar alle kanten gingen verbreiden. Hierover leest men niets in het boekje van R. van Yperen over "De Nederlandse Militaire Muziek" in 1966.
Een mededeling die ons bekend voorkomt: na 1800 worden de muziekkorpsen geregeld aan verminderingen onderworpen. Een dier zaken waaruit het gebrek aan psychologisch inzicht bij hoge autoriteiten blijkt. Er is een fraaie gekleurde afbeelding van wijlen de kapel der "Hoch und Deutschmeister, Infanterieregiment no. 4", waarvan de parademars nog altijd gespeeld wordt en die, na het verdwijnen der K.u.K. Armee, als burger muziekkorps nog steeds bestaat!

Het beleg van Belgrado heeft dit opmerkelijke, dat daarbij wellicht voor het eerst van speciale landingsvaartuigen gebruik is gemaakt. Ook van "Donau-fregatten". E.e.a. is zeer fraai te zien op een prachtig diorama, te bewonderen in het Donau-Museum in het Slot Petronell, zowat 35 km Oost van Wenen (ter plaatse van de grote Romeinse legerplaats en Keltische stad Carnuntum). In het Heeresmuseum in het v.m. Arsenal te Wenen is een mooi model van een roei-kanonneerboot voor de Donau te zien.

Zij, die zich willen verdiepen in de geschiedenis van de strijd op en bij een grote rivier kunnen hun hart ophalen door de lezing van de zeer uitvoerige artikelen

in de "Mitteilungen aus dem Gebiete des Seewesens" ca. 1913/14 (aanwezig in de Marinebibliotheek, Den Haag) voor wat betreft de oude geschiedenis; een boek over de Donauflottielje tijdens W.O. I door Wulff (ook in genoemde boekerij); en technische bijzonderheden over West- en Middeneuropese riviermonitors zullen binnenkort verschijnen in de Mededelingen van het Bureau Maritieme Historie van de Marinestaf.

Resumerend: een abonnement op het gesignaleerde tijdschrift is bepaald de moeite en het weinige geld waard; men krijgt overwaarde voor zijn besteding.

H. <u>"The Dispatch" 21 maart 1968</u>
Orgaan van de "Scottish Model Soldier Society" en de "Scottish Military Collectors Society".
Zoals in de vorige nummers ook nu weer boordevol gegevens, waaruit wij voor U selecteerden:
- het verschijnen van de volgende nieuwe gramofoonplaten:
  a) Allegro ALL 833, 12 inches LP met "Great Marches" gespeeld door de Band of the Royal Artillery, 10s.
  b) Allegro ALL 829, Pipes and drums of the 1st Batt. "The Liverpool Scottish", 10s.
  c) Hallmark HM 525, 12 inches, "A Life on the Ocean Wave" door de Band of the Portsmouth Division, Royal Marines, met 'n zeer attractieve hoes, 12s6d.
  d) Philips P.13702R, LP "Freedom Fanfare" door de Band van de Nigeria Police. Daarop o.a. Nigeriaans volkslied, Police Call, Highland Warpipes, Drummer Call, Police march en Hausa Farewell.
- het uitkomen van de volgende nieuwe miniatuur-figuren:
  a) serie "Napoleon in Egypte" met o.m. Napoleon, Kleiber, Grenadiers, Fusiliers, Carabiniers, Dromedaris-korps.
  b) serie "Charge of the Light Brigade", alle bereden, prijs 11s., met o.m. Lord Cardigan, Lord George Paget, Hussar-officer, Troopers 17th Lancers, Light Dragoons, 11th Hussars.

  De onder a) en b) genoemde figuren zijn verkrijgbaar in prijzen varierend van 3s.6d. tot 11s. bij Edward Suren, 57 Ovington Street, London SW3, England.
  c) Bij Britains Models is verschenen een groep van 11 figuren, (prijs 39s.11d) met de "Mounted Band of the Life Guards", o.a. bevattend Director of Music, Drum Horse en Bandsmen.
- een nieuwe zaak, die 54 mm militaire vuurmonden etc. vervaardigt is Hinchliffe Models, Meltham, Yorkshire, England.

I. Tot slot maken wij in deze rubriek melding van de ontvangst van "Formation Sign" no. 70, journal of the "Military Heraldry Society", met talloze afbeeldingen van militaire emblemen, waaronder vele Vietnamese emblemen.
Enige andere ontvangen tijdschriften hopen wij een volgende keer te kunnen bespreken.

-33-

VIII NIEUWE UITGAVEN

A. "De Nederlandse Infanterie" door H. Ringoir
Uitg. C.A.J. van Dishoeck, Bussum. Prijs Fl. 7.90

Eindelijk is het dan zover, dat dit vijf jaar geleden reeds toegezegde boekwerkje in de serie "De Nederlandse Armee" ter recensie voor ons ligt. Laten we beginnen met te zeggen, dat we er erg verheugd over zijn, dat dit boek, waaraan de schrijver, ons lid H. RINGOIR, langdurig en intensief moet hebben gewerkt, nu ter beschikking is gekomen. Het vormt als geheel 'n bijzonder waardevolle aanvulling op de reeds verschenen deeltjes uit de serie.
De eerste indruk bij lezing van het boekje is 'n gemengde. De schrijver zelf wijst er al op in zijn voorwoord, dat geen volledigheid mag worden verwacht. Dat klopt dan ook. Wij hebben de indruk, dat de schrijver meer heeft moeten weglaten, dan hem lief was!
Daardoor geeft het geheel een wat verbrokkeld aanzicht van de geschiedenis van de Nederlandse Infanterie met veel feiten materiaal, veel illustratietjes, veel opsommingen, maar te weinig verhaal. Hoewaals dient gezegd, dat wij het de schrijver niet euvel duiden, maar wel de uitgever, die voor de prijs van Fl. 7.90 best 'n wat dikker boek, desnoods met minder plaatjes had mogen laten verschijnen.
Om op 66 blz. tekst 400 jaren Infanterie geschiedenis te beschrijven vereist wel heel veel beperking van de schrijver. Dat het boekje desondanks is uitgegroeid tot een onmisbaar naslagwerk is de verdienste van de deskundige auteur, die wij daarvoor bijzonder erkentelijk mogen zijn.
Rest ons nog te vermelden, dat het boek bijzonder goed geïllustreerd is, waarbij we 'n pluim op de hoed van de tekenaar C.G. BOODE niet mogen vergeten!
Wij hopen dat vele leden het boek aan hun collectie zullen toevoegen.

B. "Identification Pamplet No. 7"
Uitg.: Military Heraldry Society" 229 Holt Road, Horsford, Norwich, Norfolk NOR 84X, England, Prijs 33sh

Als derde pamflet in een serie, die de bedoeling heeft de identificatie van stoffen emblemen te vergemakkelijken, is pamflet no. 7 verschenen. Het is gewijd aan de schouderemblemen van "US Army and Air Force. R.O.T.C.", waarbij inbegrepen NDCC-en California Cadet Corps - emblemen. 80 Bladzijden met plm. 800 illustraties.
Voor verzamelaars van stoffen emblemen onmisbaar!

C. Van ons lid, Dr.Mr. H.P. SCHAAP, ontvingen wij het volgende bericht:
Misschien ten overvloede meen ik er goed aan te doen de aandacht van onze Vereniging te vestigen op het een dezer dagen bij de uitgeverij E.J.Brill, Leiden (1968) uitgekomen standaardwerk "BIBLIOGRAFIE DER GESCHIEDENIS VAN NEDERLAND", samengesteld in opdracht van het Neder-

lands comito voor geschiedkundige wetenschappen, door Dr. H. DE BUCK, met medewerking van mej.Drs. E.M. Smit. Het book is gedrukt met financiele steun van de Nederlandse Organisatie voor Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek (Z.W.O.); en beslaat, met de registers mee, 712 blzn. Voorts bevat het een "Ten Geleide" van de voorzitter van het Nederlands Comite voor Geschiedkundige Wetenschappen, prof. dr. I.J. Brugmans, en een "Inleiding" van de samensteller dr. H. de Buck, oud-bibliothecaris van de Universiteits-bibliotheek te Groningen.
"Ongetwijfeld", schrijft prof. Brugmans, "Is hier een werk tot stand gekomen, dat voor de beoefenaars der geschiedenis van Nederland lange jaren een onmisbare vraagbaak zal blijven".
Ook, mogen ik hieraan toevoegen, een onmisbare vraagbaak voor de beoefenaars van de militaire en maritieme historie dezer landen.
Dr. H. de Buck heeft zich (meen ik zonder overdrijving te kunnen zeggen) met dit enorme werk een "monumentum aere perennius" gewrocht.

D. "Jaarboek van de Koninklijke Marine 1966"
Uitg.: Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage, Prijs Fl. 18.--
Bestelnr. 180-016-66
Dit boekwerk (432 blz. met 28 afbn.) is samengesteld door het bureau maritieme historie van de Marinestaf en geeft een overzicht van de stand van zaken bij alle onderdelen van de Koninklijke Marine over het jaar 1966.
Voor mensen, wier interesse op de K.M. is gericht een schier onuitputtelijke bron van gegevens!

E. Ons lid C.W. VAN DER VEN, maakte ons attent op een uitgave van de "Geillustreerde Pers", getiteld "Napoleon", met een keur van reproducties van schilderijen in kleur en 'n korte tekst. De prijs is Fl. 6.95 (voor abonnees Fl. 4.95).

F. "De Geschiedenis der Rijdende Artillerie"
samengesteld door Mr. W. van den Hoek, gen.maj. der Kon. Marechaussee b.d., oud-officier der veld-artillerie en J.W. van den Hoek, majoor der artillerie.
Het boek - in donkerblauwe band gebonden- zal ong. 150 blz. tellen en de geschiedenis van het korps rijdende artillerie behandelen van de oprichting tot heden.
Het zal een ruim aantal afbeeldingen bevatten, waaronder een achttal gekleurde.
De uitgave zal worden verzorgd door de Stichting Museum Rijdende Artillerie, het boek zal niet in de handel verkrijgbaar zijn. De prijs van het boek zal Fl. 9.75 bedragen en bij voorintekening Fl. 8.25 (in beide gevallen exclusief verzendkosten) Verschijnt - ter gelegenheid van het 175-jarige bestaan van het Korps - over enige maanden.

G. HERALDISCHE KAART VAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN
Formaat 99 x 64 cm. In twaalf kleuren. Uitg.: Staatsuitgeverij 's-Gravenhage.
Veertig in twaalf kleuren uitgevoerde, historisch volkomen verantwoorde afbeeldingen van wapens en vlaggen op zwaar tropenbestendig halfmat kunstdrukpapier.
Op deze bijzonder fraai uitgevoerde wandplaat komen voor: Wapen H.M. de Koningin, tevens Rijkswapen - Wapen Suriname - Wapen NederlandseAntillen - Vlaggen van Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen - Wapen Z.K.H. Prins der Nederlanden - Wapen H.H.K.K.H.H. de Prinsessen der Nederlanden - Wapen Z.K.H. Prins Claus der Nederlanden - Wapen Z.K.H. Prins Willem-Alexander der Nederlanden - De Koninklijke Standaard - Vlag Z.K.H. Prins der Nederlanden - Vlag H.K.H. Prinses Beatrix - Vlag Z.K.H. Prins Claus der Nederlanden - Vlag en Wapen van Amsterdam en 's-Gravenhage - Provincievlaggen - Provinciewapens.
Prijs per stuk Fl. 5.50. De verzending geschiedt uitsluitend in koker. Bij verzending van 1 tot 10 exemplaren worden, ongeacht het bestelde aantal Fl. 1.50 verzendkosten in rekening gebracht. Bestelnummer 16--043-00.
Hang deze fraaie wandplaat op in uw kantoor, in uw wachtkamer of in uw leslokaal.

H. In 't kort nog de volgende uitgaven:
a) "De Nederlandsche Schoepsbouwkonst opengestelt", door Cornelis van Yk, 1697, facsimile-uitgave 1968. Beperkte oplage. Prijs Fl. 145.-- o.a. verkrijgbaar bij de fa. Langerveld, Nw. Binnenweg 110, Rotterdam-C.

b) "Deutsche Militärgeschichte" door Carl Hans Hermann 2e druk, 1968, 626 blz. Prijs DM 39.80. Uitg.: Bernard und Graefe Verlag, Frankfurt am Main.
(gegevens verkregen van ons lid Brig.Gen.b.d. J.K.H. de Roo van Alderwerelt).

c) "Waffen und Rüstungen von Karl dem Grossen bis zu Ludwig XIV" door Dr. Paul Martin, Prijs DM 39.80. Uitg.: Umschau Verlag, Frankfurt am Main. 20 kleurenplaten en 237 zwart-wit illustraties.
(gegevens verkregen van de voorzitter, Lnt.kol. Marns b.d. F.L. Diekerhoff).

d) "Bundeswehr-Bildkalender 1968"
Verlag "Soldat und Technik", Umschau-Verlag, Stuttgarter Strasse 18-24, 6 Frankfurt am Main 1 (als bij c)

e) "Standaard geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog" in 6-delen, voor intekenprijs Fl. 49.-- per deel. Uitg.: Standaard Uitgeverij - Antwerpen, Utrecht. Meer dan 3000 foto's en illustraties, waarvan 1/3 volledig in kleuren. Per deel 448 bladzijden.

I Tot slot maken wij melding van een bericht, dat wij ontvingen van de secretaris-generaal van het comité van het tweede Internationale Congres voor Vexillologie (vaandelkunde), dat - vertaald - als volgt luidt:
Het congresverslag van het tweede Internationale Congres voor Vexillologie (Zurich, 1967) is in voorbereiding en zal ca. juni/juli 1968 worden verzonden.
Dit verslag (formaat 21 x 14.5 cm., ca. 160 blz.) bevat de tijdens het congres gehouden lezingen en zijn voorzien van illustraties (waarbij een kleurenplaat).
Enige onderwerpen:
- Voorgeschiedenis en vroegste geschiedenis van de Europese vlaggen.
- Reconstructie en restauratie van Spaanse en Franse vaandels in het Nederlandse Legermuseum te Leiden.
- Heraldiek en ethiek.
- Geschiedenis en politiek in de spiegel van de standaarden der staatshoofden.
- Vlaggen over Liberia.
- De betekenis van vaandels in Zwitserland voor 1798.
- Vlaggen in het tapijt van Bayeux, etc.

De prijs van het congresverslag bedraagt: Z.Fr. 29.-
Bestelling bij: Schweizerische Gesellschaft für Fahnen- und Flaggenkunde, onder storting van het benodigde geld op de rekening van deze vereniging bij de Schweizerische Bankgesellschaft te Zurich.
Nadere gegevens (o.a. bestelformulieren) verkrijgbaar bij het secretariaat.

IX VRAAG EN AANBOD

A. Te koop (event. te leen) gevraagd de delen 6 en 7 van het stafwerk "Nederlands-Indie contra Japan".
Brieven met (prijs)opgave aan: P.W.F.J. BOOGH, Mozartlaan 42, Maassluis.

B. Te koop gevraagd: Litteratuur over Nederlandse militaire wapens (mitrailleurs, draagbare wapens, etc.), o.a. uit de serie "Handleiding tot de kennis der Artillerie".
Eveneens te koop gevraagd: "Uniform voorschriften Nederland".
Brieven met prijsopgave per luchtpost aan: Len van NIEUWENHUYZEN, R.R.3, Ionia, Michigan, U.S.A. 48846.

C. Correspondentie gezocht (in de Engelse taal) door: Robert Ruman, 7101 North Ashland Avenue, Chicago, Illinois, U.S.A. 60626. Interesses: Studie van de Nederlandse krijgsmacht in Ned.Indie gedurende de periode 1850-plm. 1920. Speciale hobby is het verzamelen van alle gespen van het Kruis voor Krijgsverrichtingen.

D. OPROEP: Welke leden willen mij helpen bij het vergaren van terrein-gegevens e.d. van het Nederlandse (gevechts) terrein 1940, zoals luchtfoto's, stafkaarten etc., om met behulp daarvan o.a. een maquette van de Grebbeberg

te maken. Alle medewerking is welkom! Schrijf aan: P.J.W. BOS, Zierikzeestraat 43b, Rotterdam-23.

X SLUITSTUK

A. Op zaterdag 5 oktober 1968 viert het jongste squadron van de Tactische Luchtstrijdkrachten Klu, n.l. 306 Squadron, zijn derde lustrum.
Aanmelding voor reunie:
Comite Reunie 306 Sq., Vliegbasis Twente, Weerselosewg, Enschede, tfn. 05420-22777.

B. Ons lid, Lnt.kol. b.d. Drs. G.D. Cornelissen de Boer zond een alleraardigst pamflet met de aankondiging van Aircraft Profiles, 12 tot 16 bladzijden grote boekjes in tijdschrift formaat, gedrukt op kunstdruk-papier. Elke "profile"behandelt een bijzonder type vliegtuig of een bepaalde variant en bevat de volledige geschiedenis van ontwerp, technische ontwikkeling en operationeel gebruik van het betrokken vliegtuig. Elke "profile" is geïllustreerd met 20 a 30 foto's; 2 a 4 blz. in kleurendruk geven een beeld van o.m. verschillende emblemen en bijzondere beschilderingen zoals mascottes, bijnamen, etc. Ruim 200 exemplaren zijn tot nu toe uitgegeven, waaronder: Fokker G1, Gloster Meteor, Fokker DVII, Spitfire I en II. De prijs van nrs. 1 t/m 168 bedraagt 2 shillings, vanaf nr. 169 2 shillings 6 pence. Bestellingen te richten aan: Profile Publications Ltd., P.O. Box 26, Great Bookham, Surrey, England., onder overmaking van de kosten plus porti per internationale postwissel.

C. Tot 7 juli a.s. bestaat nog de gelegenheid om U via ons verenigingssecretariaat te verzekeren van de toezending van een (of meer) exempla(a)r(en) van het jubileumboek van 322 Squadron Klu. Ook degenen, die reeds te kennen gaven het boek t.z.t. te willen ontvangen, verzoeken wij het onderstaande bericht nog eens door te nemen en gevolg te geven aan de oproep om Fl. 5.-- te storten!

Jubileumboek 322-Squadron
Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het 322-Squadron - het oudste van de KLu - zal in september aanstaande een rijk met foto's verlucht jubileumboek verschijnen waarin de geschiedenis van dit roemruchte luchtmachtsquadron, vanaf de oprichting in juni 1943 in Woodvale (Eng.) tot het huidige bestaan als F-104G squadron op de vliegbasis Leeuwarden, wordt beschreven. Hoogtepunten uit het bestaan van 322-Squadron - het onderschoppen van Hitler's vergeldingswapen de V-1's, haar aandeel in de invasie en de bevrijding van Nederland, de acties in Nederlands-Indie tijdens de politionele acties en, in het begin van de zestiger jaren, de Nieuw-Guinea-periode - worden in het jubileumboek uitvoerig belicht.
Belangstellenden, die in het bezit willen komen van het

jubileumboek van 322-Squadron, kunnen hiervoor intekenen voor uiterlijk 7 juli a.s. door middel van een storting van Fl. 5.-- (vijf gulden) op postgironummer 14700 van Alg. Bank Nederland, Den Helder, ten gunste van: Penningmeester Ned.ver.t.b.v.d. mil. historie, C.J. Knoppelhout en onder vermelding van "25 jaar 322". Het boek zal in een beperkte oplage eenmalig worden gedrukt.

D. Als U dit nummer van "Mars et Historia" ontvangt, zal de excursie van 8 juni 1968 naar Rotterdam - Den Briel achter de rug zijn. Wie van de leden stuurt eens een kort verslag van die dag?

XI MAGEKOMEN BERICHTEN

A. Nederlands Legermuseum te Leiden.

Op 19 augustus van het vorige jaar, werd het voormalige "Posthuys" te Leiden, waarin zich zeer waardevolle en de oudste collecties van het Nederlands Legermuseum bevinden, in overleg met de dienst der genie tijdelijk voor het publiek gesloten, aangezien een gedeelte der z.g. "moerbalken" van het uit 1658 dateerende gebouw bleek te zijn aangetast door de boktor.
In afwachting van de definitieve restauratie van het architektonisch unieke gebouw - waarmede een langere tijd zal zijn gemoeid - is een tussentijdse oplossing verkregen door de acht grote zalen, waaruit het gebouw bestaat, plaatselijk te stutten.
De hieraan verbonden werkzaamheden zijn momenteel dusdanig gevorderd, dat reeds vijf zalen wederom voor belangstellenden kunnen worden opengesteld. In deze zalen bevinden zich de oudste collecties van het museum.
De modernisering en herinrichting van het uit 1874 dateerende voorgebouw zijn vrijwel voltooid; deze verjongde expositie mag zich verheugen in een steeds groter wordend aantal bezoekers.
Het Nederlands Legermuseum te Leiden is geopend van maandag tot en met vrijdag van 9 tot 17 uur, alsmede op zon- en feestdagen van 13 tot 17 uur.

B. Zoals onze leden wel weten is onlangs het vesting museum van Naarden heropend. Vele couranten hebben daar aandacht aan besteed, waarbij wij met ere de Volkskrant van 11 mei 1968 noemen, die in een met tekeningen verlucht artikel van Jos Sterk goed de sfeer van 'n oude vestingstad weet te treffen.
Als bijlage bij dit nummer treft U een foldertje aan, dat de vesting Naarden als doelwit van een van Uw vacantie uitstapjes warm aanbeveelt.
Uiteraard beveelt onze vereniging speciaal een bezoek aan het vestingsmuseum, dat door de "Stichting Vrienden van de Vesting Naarden" wordt beheerd, aan!

Het bestuur van de vereniging en de redactie van dit blad wensen alle leden een buitengewoon prettige zomervacantie toe en hopen, dat U na gesterkt te zijn teruggekeerd, een deel van Uw nieuw opgedane energie aan de vereniging ten goede zult laten komen!

Bijvoegsel juni 1968

2e OPGAVE VAN AANVULLINGEN EN WIJZIGINGEN OP DE LEDENLIJST 1968

AANVULLINGEN

270	Veenschoten J.G.van Paedagoog	Robert Fruinstr. 25 Tilburg	1,2 en 16	2)
271	Haan, H.J. de Electro-monteur	Donizettistr. 46 Hoornskerk	11 en 18	-
272	Fokker, N.J.L. Majoor Art.	Churchilllaan 71 Harderwijk	1,6 en 8 rest alg. belangstelling	-
273	Schakelaar, H.J. student Vliegtuigbk.	Utrechtseweg 411 De Bilt	5 en 19	2)
274	"La Figurine" Secrétaire a.i. J.Lekeu	102 rue J.B.Colyns Bruxelles, Belgique	- uitwisseling publicaties.	
275	Egter van Wissekerke, A.J.F.M., Brigade-Generaal KMar b.d. Adj.i.b.d. van H.M. de Koningin	Lingenskamp 34 Laren (N.H.)	?	-
276	Bosch, Mr. J.W.T. Vlieger-instructeur KLM	van Hoeylaan 51 's-Gravenhage	10,11,14 en 19	-
277	Meerloo, J.J. van Student Med.	'd Hondecoctorstr. 5 Leeuwarden	19,20(ML)	2)
278	Samlarförbundet "Nordstjärnan" Skr.: Hovrättsassessor Lars Tottie	Trollvägen 17 Saltsjöbaden, Sverige	- uitwisseling publicaties	
279	Dijk, J.C. van Student Pol. en Soc. Wetenschappen	Utrechtseweg 127 Amersfoort	1 t/m 6 en 18, rest algemene bel.	2)
280	Vriezen, A.D. Majoor K.Mar.	Zwolseweg 457 Wenum (bij Apeldoorn)	alg.KMar	-

WIJZIGINGEN

lid nr. 52 : Cornelisson de Boer, G.D., wordt: Cornelisson de Boer, Drs. G.D.

" " 66 : Weide, W.R. van der, aanvullen met: afdelings correspondent

" " 70 : Lier, F.J. van, kapitein wijzigen in: Majoor

" " 85 : Bruyn, C.A. de, adres wijzigen in: Frans Halslaan 51, Oegstgeest.

" " 107 : Couzy, H.A. adres wijzigen in: Schoutenstraat 80, Arnhem

lid nr. 114 : Stichting Menno van Coehoorn, secr., adres wijzigen in: Frans Halslaan 51, Oegstgeest

" " 127 : Boer Portugael, Jhr. D.J.H.N. den, wijzigen in: Boer Poortugael, Jhr.D.J.H.N. den

" " 168 : Kosmeyer, A., wijzigen adres voor correspondentie in: 61.09 NAPO 881, Utrecht-veldpost.

" " 175 : Plink, W.L., adres wijzigen in: Obrechtstraat 369, Zwolle.

" " 223 : Boer, P.C., aanvullen met: afdelingscorrespondent.

" " 240 : Military Heraldry Society, Tho, Hon,Secr. adres wijzigen in: 229 Holt Road, Horsford, Norwich, Norfolk, Nor 84X, England.

" " 247 : Sabel, H.G.H., adres wijzigen in: Samarialaan 63, Eindhoven.

" " 260 : Broeren, E.J. van: adres wijzigen in: Secretaris Verstoeglaan 27, Vlouten.

Wie helpt ons aan de nieuwe adressen van:
lid nr. 132 : Bosselink, J.D.
" " 148 : Bosscher, Drs. Ph.M.

In de rubriek-indeling in de kop van de ledenlijst een sterretje plaatsen achter:

19 : Koninklijke Luchtmacht
20 : K.N.I.L.

Dit i.v.m. de oprichting van de betreffende studie-afdelingen.

OPGELET

Het adres van de afdelingscorrespondent militaire emblemen, de heer B.C. CATS (lid. nr. 80) luidt voorlopig:

c/o Military Attache
Hr.Ms. Embassy of the Netherlands
4200 Linnean Avenue N.W.
Washington DC 20008 U.S.A.